Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...най 1921 оной ...21-hээ гарана | № 58 (13682) | 1972 оной мартын 10, пятница | Сэн 2 мүнгэн

МАЛШАНАЙ БАЯР

Колхозой түрүү малшан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Жамса Тулаевич хори гаран жэлэй туршада Ахын аймагай «Коммунизм» колхоздо таhалгаряагүй малшанаар хүдэлнэ. Жэлэй дүрбэн сагта — үбэлэй янгинама хүйтэндэшье, хабарай хагсуу hалхиндашье, нажарай ааяма халуундашье малаа дахажа, үдэр бүри ябажал байха. Ган гасуур болоно, үбhэ тэжээлээр дуталдаха сагууд дайралдаха. Эгээл эндэ ажалай эрхим hургаал, дүй дуршэл шухала хэрэгтэй болодог hэн.

Колхозой правлени үнгэрэгшэ жэлдэ 170 hарлаг гунжадые дүй дуршэлөөр баян малшанда даалгажа үгэhэн юм. Энэ нүхэрнай зунай бэлшээринэ зүбөөр хэрэглэhэнэйнгээ ашаар мал бүхэнэйнгөө амидын шэгнүүрые дунда зэргээр 103 килограммаар (түсэбынь 70 килограмм) нэмээжэ шадаа. Тиихэдэ 159 толгой эмэ гунжа оройндо оруулаа hэн. Мүнөө нэгэшье толгой мал гарза гайда оруулангүй 1972 оной хабарые угтаба.

— Апрель, май hарануудта үнеэднэ тугаллажа эхилхэ. 159 тугал энэ жэлдэ абажа түлжүүлхэ hанаатайб. Энэмни СССР-эй 50 жэлэй ойдо ажалай бэлэг болохо байна, — гэжэ Жамса Тулаевич Үнжуев баяртайгаар хөөрэнэ.

С. ДМИТРИЕВ.

...ЛГАЯА ДҮҮРГЭХЭ АРГАТАЙБДИ

...хойшо эхэ эсэгээ ...мал харалсажа эхил- ...байхадаа хони, ...гэжэ эдеэлүүлнэ, ...хадэнь яажа эмшэлнэб ...ажа ябагдадаг hааб ...хандахада нэгэл ...гэжэ багаhаа ойлго... хүм.

...жэлдэ эхэ хонидые ха... Бодотоор оролдо... суугтаа хүдэлдэг нүхэ... жэл бүри муу ...туйланаб. Жэ... отарынгаа эхэ хо... хурьга абажа түлжүү... хайшалха түсэбөөшье ...

...убэлжэлгэдэ эртээнhээ бэлдэжэ, өөhэдынгөө хүсөөр 412 центнер үбhэ сабшажа абаад, буусадаа зөөгөө hэмди. Бригадаhаа 300 центнер зелёнко үгтөө. Ороohо талханай зүйлшье яhала горитой хүртэлсөө. Баhал өөhэдөө зундаа худагаа сэбэрлэжэ, үбэлдөө хүрэшэхэгүйн түлэ дулаалаа бэлэйбди. Хонидойнгоо байра, өөhэдынгөө гэрыешье hайсэ заhабарилаа, дулаалаа hэмди.

Хонидоо саг соонь искусственна аргаар үрэжүүлээд, намартаа, үбэлэй эхеэр хүсэ шадалыень табюулхагүй гэжэ ехэ оролдолго гаргаа, hайнаар адуулаабди. Манай бригадада намтай хамта дүршэлтэй хонишод Пётр Пашинский, минии нүхэр Таисия Сычева гэгшэд хүдэлнэ. Хурьгадай гаража эхилхэдэ залуу басагад Анна Югова, Татьяна Шадрина гэгшэд ерэжэ туhалалсадаг юм.

hаяын үдэрнүүдтэ хониднай хурьгалжа захалба. Түрүүшын гуша гаран хурьган абтаад байна. Энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 98-hаа үсөөн бэшэ хурьга абаха гэhэн уялгаяа дүүргэхэ гүйсэд арга боломжотойбди гэжэ hанагдана. Дүүргэхэ ёhотойшьебди. Юуб гэхэдэ, СССР-эй байгуулагдаhаар алдарта 50 жэлэй ойе совет хүн бүхэн ажалай бэлэгээр угтаха зэргэтэй бшуу.

И. СЫЧЕВ,
Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

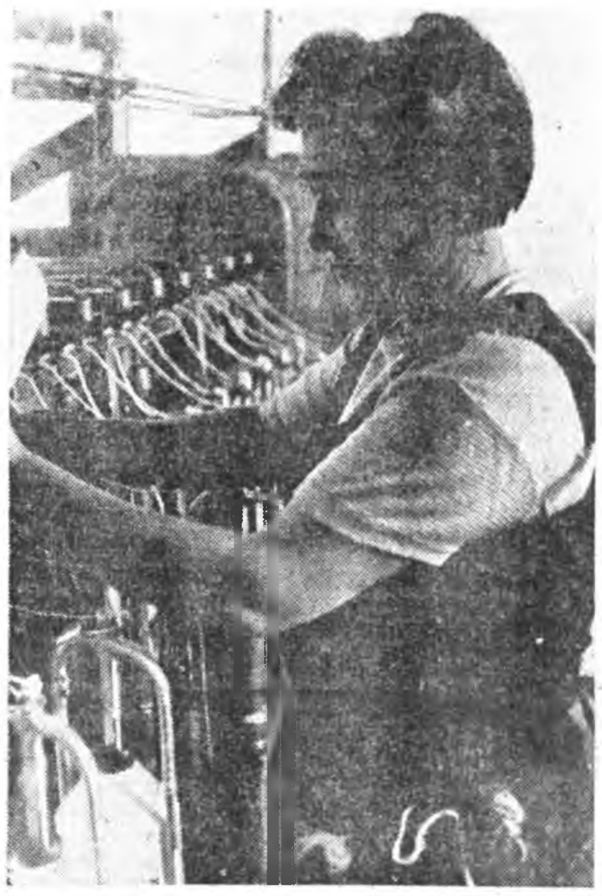
...ЯАР ИЮЛИИН ТҮСЭБӨӨР...

...тын трикотажна фабрика» гэhэн тамгатай ...ухибүүдэй хубсаhан, спортивна костю... Башкирай АССР-эй, Алас-Дурна зү... городууд ба хүдөө тосхонуудай магази... хаража болохот. Тус фабрика юhэдэхи та... түрүүшын жэлэй түсэбүүдые амжалта... дүүргээд, хоёрдохи жэлэйнгээ түсэб бол... урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. ...жэлдээ 127 мянган хэhэг элдэб хубса... ...гдоно.

...оёдолой цех соо хэдэн зуун хүн нэгэ ...алладаг юм. Тэдэнэй нэгэн — Милю... ...вдия Константиновна тухай хөөрэел даа.

...Константиновна трикотажна фабрикада ...дахи жэлээ оёдолшоноор ажаллана. Хэ... ...ика, үхибүүдэй хубсаhан, спортивна кос... ...рэнэй гараар оёгдожо гараа гээшэб! Тоо... ...аргагүй. Оёдолшон К. К Милюшина ...тороо эрхим ажалаараа суурхадаг. Энэ ...наймадахи табан жэлэй даабарине 4,5 ...дүүргэhэн. Мүнөө юhэдэхи табан жэлэйн... ...рине баhал болзорhоонь урид дүүргэхын ...рысөөндэ оролсоод, «Табан үдэрэй дааба... ...дүрбэн үдэр соо дүүргэе!» гэhэн уряатай ...долой цехэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хан... ...нэй эдэбхи үүсхэл ургэнөөр дэмжэгдээ. ...Ирина Разуваева, Татьяна Гнеушева, Валентина Овсянкина энэ уряаень дэмжээд, ...оритой амжалта туйлажа байнхай. Мүнөө ...Клавдия Милюшина 1972 оной июль hа... ...бөөр ажаллажа байна.

С. ОЧИРОВ.

...ДЭЭРЭ: Хяагтын трикотажна фабрикын ...цехэй хүдэлмэришэн Валентина Андрия... ...Овсянкина. Үдэр бүриингөө даабарине ходо... ...лэн дүүргэнэ.

XXIV ТҮСЭБТЭ ЮhЭДЭХИ ЭРШЭ · ШАНАР ДЭЛИСЭ

АМЖАЛТА ТУЙЛАНА

Доржо-Лубсан Дондопов «Байгал» гэжэ hуралсалай ажахыда hаалишанаар наймадахи жэлээ ажаллана. Түрүүшээр энэ ажалдаа тэрэ дадажа ядаа hэн. Зүгөөр сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө зүбшөөл заабари анхаралтайгаар шагнажа абадаг, тэдэнэрэй дүй дүршэлые ажалдаа хэрэглэхые оролдодог байгаа. Энээнэйнгээ ашаар жэлhээ жэлдэ hү ехээр hаадаг болобо. 1967 ондо үнеэн бүхэнhөө 3431 килограмм hү haahан hаа, 1970 ондо 5411 килограмм hү абажа. ажахынгаа эрхим hаалишадай тоодо ороо hэн.

Доржо-Лубсан Дондопов үнгэрэгшэ жэлдэ түрүүшынхеэ тугаллаха гунжадые даажа абаба. Ажахын түрүү hаалишан үнеэн бүхэнэйнгөө абари зангые hайн мэдэдэг. үнеэн бүхэн үдэртөө хэды шэнээн hү үгэнөб гэжэ саарhан дээрэ тэмдэглэжэ абадаг байна.

Мүнөө Доржо-Лубсан Дондопов ажахын бүхы малшадтал адли коммунис ажалай hургуулида hуража, мал харууhалха, хүндэ хүшэр ажал оньhожоруулха талаар эрдэмэй туйлалгануудые шудална.

hаалишанай ажалай нюуса hайн мэдэхэ болоhон Д-Л. Дондопов ажалайнгаа баян дүй дүршэлые сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэеэ ходо хубаалдажа, залуушуулда үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг. Тэрэ СССР-эй 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэhэн уряае халуунаар дэмжээд, түрүүшынхеэ тугаллаhан гунжан бүхэнhөө 4000 килограмм hү hаахаб гэжэ үгэеэ үгөө. Абаhан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада Д-Л. Дондопов оролдосо т о й г о о р ажаллана. Мүнөө тэрэ үнеэн бүхэнhөө сүүдхэдээ 12 килограмм hү hаана.

С. ХАЛТУЕВ,
«Байгал» гэжэ hуралсалай ажахын партбюрогой секретарь.

ЕХЭ hАЙНДЭРТЭ ЗОРЮУЛАН

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой коллектив бүтээн гаргадаг продукцияа худалдаха табан жэлэй 2-дохи жэлэй хоёр hарын түсэбые 105,8 процент дүүргэбэ. Түсэбhөө гадуур 158 мянган түхэригэй hайн шанартай продукци худалдагдаа.

Арбан тонно хүрэтэр ашаа үргэхэ шадалтай 70 автокран, 100 киловатт хүсэтэй 655 электродвигательнүүд оронойманай арадай ажахын мэдэлдэ оробо бшуу.

Гэхэтэй хамта арад зоной ажаhуудал байдалда хэрэглэгдэхэ 208 мянган түхэригэй эд бараан хоёр hарын хугасаа соо тус заводто бүтээн гаргагдаба.

Заводой инженернүүд, конструкторнууд болон хүдэлмэришэд хүдөө ажахыда хэрэгтэй продукци гаргажа эхилээ. Энэнь силос хуряадаг «Вихрь» гэжэ комбайнай редукторнууд болоно. Тиин шэнэ зүйлэй продукциин түрүүшын 100 хэhэг хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхээр заводhоо гаргагдаба.

Гүрэнэй хоёр hарын түсэбэй дүүргэлтэдэ заводой урлан парижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой үүргэ тон ехэ байгаа. Тэдэнэр үнгэрhэн үе соо шэнэ 39 дурадхал үйлэдбэридөө нэбтэрүүлжэ, 23 мянган түхэригэй алмалта хэhэн байна.

Б. Цымбылов, В. Власов гэгшэдэй ударидадаг шудхагшадай, Л. Таракановскиин хүтэлбэрилдэг слесарьнүүдэй, Н. Ковалевой — хэблэгшэдэй болон бусад бригаданууд ажалай үльгэр жэшээ харуулаа.

«Электромашина» заводой хүдэлмэришэд туйлаhан амжалтаяа ажалай болон хани барисаанай hайндэр — СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулна.

Н. ДЕМИН.

Базар Цыреторович Наханцаков Ахын аймагай «50 лет Октября» колхоздо мал адуулагшаар хүдэлдэг юм. Мүнөө тэрэ 129 hарлаг хадын бэлшээридэ адуулжа, тобир тарганаар ондо оруулжа байнхай. Оролдосотой бэрхэ ажалаараа суурхаhан малшан Б. Ц. Наханцаков нэгэнтэ бэшэ СССР-эй ВДНХ-да хабаадаhан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: суута малшан Б. Ц. Наханцаков.

О. БЕРЕЗКОВОЙ фото.

„Эхэ—Геройн“ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэгшэд

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум арба ба бүри олон үхибүүдые түрэжэ, хүмүүжүүлhэн эхэнүүдтэ 1972 оной мартын 6-най Указаар «Эхэ-Герой» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоод, «Эхэ-Герой» гэhэн орден ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотануудые барюулба. Тэрэ тоодо:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

Абидуева Хандасу Доржиевнада—Хэжэнгын аймагай Эдэрмэй тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Будаева Эржыма Баяндуевнада — Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Гырылова Дабажит Бабасановнада—Улаан-Үдын аймагай Доодо-Ивалга тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Дашидоржиева Лыгжима Тыкшеевнада—Хэжэнгын аймагай хүдэлмэрилэгшэ.

Жамбалова Анна Будаевнада—Сэлэнгын аймагай Жаргаланта тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Зимирева Ирина Георгиевнада—Хяагтын аймагай Тамир тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Латышева Гайнель-Гаряб Хайрулловнада — Хориин аймагай «Георгиевский» совхозой хүдэлмэришэн.

Николаева Мария Францевнада—Улаан-Үдэ городой гэрэй эзэн эхэнэр.

Филиппова Вера Емельяновнада—Хэжэнгын аймагай Михайловка тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

Хараева Сырен-Дыжит Сыдыповнада—Түнхэнэй аймагай Хойто-Гол тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР НҮХЭР А. И. СМОРОДНИКОВЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Таби наhа хүрэhэнтэйнь дашарамдуулан, ниитын организацинуудта олон жэлдэ hайнаар хүдэлмэрилhэнэйнь түлөө hохоршуулай Бүхэроссин бүлгэмэй Буряадай республикын правлениин түрүүлэгшэ **Смородников** Александр Ивановичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ хото,
Соведүүдэй байшан.
1972 оной мартын 7.

ХОНИИН hҮРЭГ ӨЛЁШОРНО

...рнүүдтэ Анаагай совхо... ...дэлениин хонишод түсэб... ...жэлэй хоёрдохи жэлдэ ...түл абалгые амжал... ...дүүргэхэ, СССР-эй тог... ...жэлэй ойе нэрэтэй ту... ...угтаха гэhэн hанал бо... ...нхай. Тус отделениин ...100 эхэ хонин бүриhөө ...абажа түлжүүлхэ гэ... ...уялгатай юм. Түрүү ...Пойжалсан Мархюев, ...нов, Дондок Жимбу... ...Самба Бадмаев гэгшэд ...100 хурьга абаха уялга...

...халуун хаhа—хурьга ...түлэг дундаа ябана. ...Норбо-Самба Бадмаевай отарын хонишод дүрбэн зуу гаран хурьгатай болонхой. Хурьган бүхэнэй хойноhоо харууhан хэрэгтэй. Абаhан хурьгадаа гээлтэ хоролтодо оруулангүй, hайнаар түлжүүлхэ гэжэ эндэхи хонишод бүхы хүсэ шадалаа гаргана. Мүн Дэлэг Содномовой отарын хонишод гурбан зуу гаран хурьгатай болонхой. Тэдэнэй хаража байhан хонидынь тобир тарганууд. Эндэхи хонишод үбэлжэлгэдөө хаhа сагтаа hайн бэлэдхэлтэйгээр ороhон юм. Хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл эндэ бии. Нүхэр Содномовой отарын хонишод 100 эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаха гэhэн социалис уялгатай юм.

— Отделениин хонишод түл абалгада hайн бэлэдхэлтэй ороо. Отаранууд дээрэ нормын ёhoop үгтэхэ үбhэ тэжээл асарагданхай, шухала хэрэгтэй эм аптечкэдэнь бии, — гэжэ отделениие эрхилэгшэ Галина Цыреновна Аюшеева хөөрэнэ. — Эгээн холо оршодог Хужартын отарын түлөө hанаагаа зобонобди. Хонишон Гарма Цыбикжапов түрүүшынхеэ хурьгалха хонидые харууhална.

— Хаалтанууд манда дуталдана. Хонидой олоор хурьгалхада тухашарнабди. Гурба-дүрбэ хоноhон оодэргэн хурьгадые хамтын таhалгада оруулнабди, — гэжэ ахалагша хонишон хурьгад тээшэ заана.

Хурьгадай эдихэ hайхан үбhэн хобтонууд соо хэгдэнхэй. Мүн тэндэнь минеральна тэжээл, сэбэр уhан бии. Цыбикжаповай отарын хонишод 100 эхэ хонин бүриhөө 95 хурьга түлжүүлхэ зорилго урдаа табинхай ажаллана.

Буламай отделениин хонишод түлэеэ гарзагүйгөөр абажа, совхозойнгоо дун сагаан хонин hүрэгые бүри олон болгохо зорилготой ажаллана.

Ю. БАЗАРЖАПОВ,
Ж. БАДМАЕВ.

Хори.

...ВЕТ ЭХЭНЭРНҮҮД—КОММУНИЗМ БАЙГУУЛГАДА ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХАБААДАГШАД

Москвада болоhон баяр ёhололой суглаан

...Эсэгэ оронойманай олон үн... баатар ажал КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүү... дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ ...нхай. Манай оронд комму... эдэбхитэй барилгашадай ...жагсаалда совет эхэнэрнүүд ...шуу. ССР Союзай бии бол... 50 жэлэй ойн гүйсэхэ жэлдэ ...арадуудай аха дүүгэй эбдэр... ...дэлые болон хани нүхэсэ... бэхижүүлхэ хэрэгтэ эхэ... ...үргын тон ехэ байhые совет ...рхонгёор сэгнэнэ.

...үдэй уласхоорондын Мар... үдэрөөр дашарамдуулан, Центральна Комитедэй эльгээ... ...ага соо ингэжэ хэлэгдэнэ. ...эрнүүд политическэ, нии... ...алда, гүрэнөө хүтэлбэрил... общестын асари ехэ ажал ...бүрин эрхэтэйгээр хабаада... даршуулаа. Юртэмсэ дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй хүдэлөөндэшье эхэнэрнүүд түрүү зэргэдэ ябахал ёhooрoo ябана.

...ын хубисхалай ашаар хүн нэ... ...hэн ажалша эхэнэрнүүдэй ...ые hалбаруулха, эрдэм ол... ...дадаг газарыень болон байра ...hайжаруулха тухай Коммунис ...Совет правительство саг үр... ...арал оролдолго гаргажа бай... ...ашаар ажалдаашье, дайн... ...шье, гүрэн түрын ажал ябуу... ...дэшье, замбуулин шэнжэл... ...шье совет эхэнэр нэрэеэ ал...

hайндэрэй урдахана, мартын 7-до ССР Союзай Ехэ театр соо нииcлэл хотын партийна, совет болон ниитын организацинуудай, предприятинуудай, Москва шадарай таряашадай, соёлой, эрдэмэй болон искусствын ажал ябуулагшадай түлөөлэгшэдэй баяр ёhололой суглаан болоо.

Тэндэ суглараагшад нүхэд Л. И. Брежневые, Г. И. Вороновые, В. В. Гришиниие, А. П. Кириленкые, А. Н. Косыгиниие, Ф. Д. Кулаковые, А. Я. Пельшые, Д. С. Полянскиие, М. А. Сусловые, А. Н. Шелепиниие, М. С. Соломенцевые, Д. Ф. Устиновые, И. В. Капитоновые, К. Ф. Катушевые халуун альга ташалгаар угтаба.

Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо П. А. Воронина баяр ёhололой суглаае нээбэ. КПСС-эй ЦК-гай совет эхэнэрнүүдтэ эльгээhэн амаршалгые тэрэ уншажа, бүхы суглараагшад халуун баясхалантайгаар угтаба.

П. А. Воронина суглаанда хабаадагшадай зүгhөө амаршалгын дулаан үгэнүүдэйнь түлөө гүнзэгы баясхалан хүргөөд, совет эхэнэрнүүд коммунизм байгуулгада бүхы хүсэеэ үгэхэ гэжэ партиие, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедые найдуулба.

Ендэр дээрэ—Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай Герой В. В. Николаева-Терешкова. Ажалда, ниитын ажал ябуулгада, ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүлгэдэ совет эхэнэрнүүдэй бүри эдэбхитэйгээр хабаададаг болохынь тула КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд соо хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

«Үхибүүдые хүмүүжүүлхын тулададашье, ниитын ажалда, амаралтада, hуралсалда ехээр хабаадахын туладашье, соёлой hайн hайхан юумэнhээ бүри олоороо хүртэлсэхыншье тулада совет эхэнэрнүүд шэнэ арга боломжо абаха ёhотой гэhэн зорилго партиин политика табина. Эдэ бүгэдэ хадаа горитойхон зорилго гээшэ, шэнэ табан жэлэй түсэб тэрэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ шэнэ алхам болохо байhаниинь арсашагүй»,— гэжэ КПСС-эй XXIV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев хэлээ hэн.

Бидэ, совет эхэнэрнүүд парти болон правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгые үндэрөөр сэгнэдэгбди, тиимэhээ манай агууехэ Эхэ ороной политическэ, экономическа талаараа саашадаа улам бүри бэхижэхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхээр бэлэн байнабди гэжэ В. В. Николаева-Терешкова мэдүүлбэ.

Совет эхэнэрнүүд пролетарска интернационализмын хуули ёhондо үнэн сэхэ, национальна эрхэ сүлөөгэй, бэсэ даан хай байдалай түлөө, эб найрамдалай, демократиин, социальна хүгжэлтын түлөө тэмсэгшэдэй талые хододоо баримталдаг гэжэ тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлбэ.

— Өөрынгөө гэртэ эзэн байха эрхэеэ хамгаалан, гартаа буу бариад тэмсэжэ байгаа Вьетнамай, Лаосой, Камбоджын баатарлиг арадуудтай Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэр бидэ hаналаа нэгэдүүлнэбди. Мүн манай ороной эхэнэрнүүд Израилиин зүгhөө добтолгодо ороhон араб оронуудай арадуудтай hаналаа нэгэдүүлэн, Дүтын Зүүн зүгэй хёмороото байдалые түргөөр болюулхын түлөө, булимтарагдаад байhан араб газар нютагуудhаа Израилиин сэрэгүүдые гаргахын түлөө тэмсэжэ үргэлжэлhөөр.

Түрүү үзэлтэ бүхы хүн түрэлтэнэй үмэнэ демократиин, үнэнэй түлөө тэмсэлдэ нугаршагүй шэн зоригой hүлдэ болоhон Анджела Дэвис тухай бидэ мүнөөдэр сэдьхэлдээ дулаанаар бодонобди. Американ коммунисткын бодото дээрээ сүлөөлэгдэхын түлөө түрүү үзэлтэ ниитэ хүн зонтой хамта бидэ саашадаашье тэмсэхэбди.

«Авангард» заводой токарь В. М Ясиновский ниислэл хотын хүдэлмэришэдэй зүгhөө интернациональна hаналаа нэгэдэлгын Уласхоорондын үдэртэй дашарамдуулан, совет эхэнэрнүүдые үнэн зүрхэнhөө амаршалба.

Дэлхэй дээрэ эгээл түрүүшын олон үндэhэ яhатанай социалис гүрэн болохо СССР-эй байгуулагдаhан ушар эхэнэрнүүдэй бэлиг шадабарияа хүгжөөхын тула үргэн харгы нээжэ, тэдээндэ бодото дээрэнь адли тэгшэ эрхэ олгуулаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Тиимэhээ совет эхэнэрнүүд манай бүхы арадтай хамта манай оронд коммунизм байгуулжа байhан үндэhэ яhатануудай аха дүүгэй агууехэ hайндэр гэжэ алдарта ойгоо угтажа байна. Партиин XXIV съездын баталhан эб найрамдалай программые бүхы совет хүнүүд эдэбхитэйгээр зүбшөөн дэмжэнэ, юундэб гэхэдэ тэрэ программа юртэмсэ дээрэ эб найрамдал мандуулха гэhэн манай хүсэлые, манай шиидэнги хатуу зоригые харуулна бшуу. Эб найрамдалай түлөө тэмсэхэдээ, урагшатай, үйлэдбэри ехэтэй ажалаараа Эхэ оронойнгоо экономическа байдалые, манай ороной зэбсэгтэ хүсые бэхижүүлхэ ёhотойбди гэжэ мэдэнэбди.

Москва шадарай хүдөөгэй ажалшадай зүгhөө Красногорско районой «Ленинский луч» колхозой партийна организациин секретарь Л. А. Белова үгэ хэлээ. Бүгэдэ арадай hайндэр—мартын 8-ниие хүдөөгэй эхэнэрнүүд энэ жэлдэ хүдөө ажахын продукциин үйлэдбэрине дээшэлүүлэн, ороohоной ургасые, малай тоо толгой болон шэмыень ехэ болгон, шэн зоригто ажалаараа угтажа байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүд маниие тэрээндэ зоригжуулна. Съездын шиидхэбэрие бэелүүлгэ хадаа үйлэдбэридэ, ниитын ажабайдалда, хүүгэдые хүмүүжүүлгэдэ, соёлой hайн hайхан юумэнhээ бүри олоороо хүртэлсэхэ хэрэгтэ шэнэ арга боломжо совет эхэнэртэ олгохо.

Гэрэл, баяраар толотоhон хабарай энэ үдэр тэгшэ эрхын түлөө, демократиин, социальна хүгжэлтын түлөө, дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые усадхахын түлөө, манай хүүгэдэй жаргалай түлөө тэмсэлдэнь дэлхэйн бүхы эхэнэрнүүдтэ шэнэ амжалта сэдьхэл зүрхэнhөө юрөөхэ дуран хүрэнэ.

— Дэлхэйн бүхы сэсэгүүдые мүнөөдэр таанарта баринабди, эсэшэгүй ажалша эхэнэрнүүд, дулаахан сэдьхэлтэй эжынэр,—гэжэ МГУ-гай студентка Светлана Меркулова хэлээ.—Танай басагад. хүбүүдэй зүгhөө ажал хододоо манай hайндэр мэтэ, хабарай баяр баясхалангаар билтаржа байг лэ. Үнэн зүрхэнэй эдэ юрөөлнүүдые би үетэнэйнгөө зүгhөө дамжуулнаб. Совет засаг, коммунистнуудай парти бидэнэй сэдьхэлээрээ хододоо залуу, сэдьхэлээрээ hайхан, ажал хэрэгтээ золтой ябахымнай тула бүхы оролдолгоео гаргадаг гээшэ.

Пионерскэ горнын абяан доро, барабанай нэрээтэ аялга доро эдир ленинцүүд зал соо орожо ерэбэ. Тэдэнэр эжынэрээ, төөдэйнэрөө, багшанараа пионервожатануудаа гэрэлтэ, баяртай hайндэрөөрнь амаршалба.

Баяр ёhололой суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ амаршалгын бэшэг тон ехэ баяртайгаар баталан абаба.

Ниислэл хотын искусствын мастернууд баяр ёhололой суглаанай hүүлээр hайндэрэй ехэ концерт харуулба.

(ТАСС).

ЛИТЕРАТУРНО-УРАН ҺАЙХАНАЙ ШЭНЖЭЛЭЛЫЕ УЛАМ СААШАДАНЬ ҺАЙЖАРУУЛХЫН ТҮЛӨӨ

ЗОХЁОХЫ АЖАЛТАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААНҺАА

Мүнөө үеын уран һайхан зохёол бүтээлнүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, тэдэнэй партийна, арадай шэнжэ шанартай байлгын ленинскэ гурим ёһонуудые саг үргэлжэ бэхижүүлхэ, совет искусствын суртал бодолой, гоё һайханай үндэр дээдэ хэмжээндэ хүрэхынь тула оролдохо, буржуазна үзэл сурталтай тэмсэхэ гээшэ литературно-уран һайханай шэнжэлэлэй нангин уялга болоно.

(КПСС-эй ЦК-гай тогтоолһоо).

„ПАРТИИНГАА ҮНЭН СЭХЭ ТУҺАЛАГШАД БАЙҺАНАА ХАРУУЛЫТ!"

КПСС-эй обкомой секретарь А. А. БАДИЕВАЙ элидхэлһээ

КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө совет араднай тэмсэжэ байна. Энэ нангин хэрэгтэ хүн бүхэнэй оруулһан хубитаһаа ехэ юумэнэй дулдыдаха байһан тухай хэндэшье мэдээжэ. Баатар ажалда, габьяада, илалта, амжалтануудта хүн зонине зориг жуулха, шэнэ хүнине хүмүүжүүлхэ зорилгонууд манай уран зохёолшодой урда табигданхай. Совет литература, искусствын айхабтар ехэ үүргэ тухай КПСС-эй XXIV съезд дээрэ онсолон хэлсэгдэһэн. Үнэхөөрөөшье, манай уран зохёолшод, уран зураашад, композиторнууд, кино болон театрай хүдэлмэрилэгшэд эрхим зохёолнуудые һүүлэй үедэ бүтээжэ, совет ажалшан хүнэй соло дуудан, үе сагаа эли тодоор, уран гоёор харуулжа шадаа. Хэды тиибэшье, манай уран зохёол, искусство үшөө ехэ амжалтануудые туйлажа, уран гоё, удха түгэлдэр зохёолнуудые арад зондоо бэлэглэхэ дүүрэн арга болмжотой. Теэд эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэг литературно-уран һайханай шэнжэлэлһээ сэхэ дулдыдаха байна гээд XXIV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Тоосоото элидхэл соо хэлэгдээ һэн. Уран зохёол, искусствын хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлжэ шадаха зэбсэг—литературно-уран һайханай шэнжэлэлэй үүргые партимнай ниимэ үндэрөөр сэгнэһэниинь тон һайшаалтай. Л. И. Брежнев иигэжэ хэлээ һэн: «Манай литературно-уран һайханай шэнжэлэл партиин хараа шугамые бүри эдэбхитэйгээр бэелүүлдэг һаань, тиихэдэ шанга эрилтые тааруу зохидоор табиха ябадалые уран бэлигтэндэ гамтайгаар хандадаг ябадалтай нэгэдхэн найралдуулдаг һаань, литература, искусствын амжалтануудай үшөө ехэ байхань, дутуу дунданудай бүри түргэнөөр зайсуулагдахань дамжаггүй һэн...»

Эдэ үгэнүүд хадаа манай литературно-уран һайханай шэнжэлэлэй дайшалхы программань болоно бшуу. КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «Литературно-уран һайханай шэнжэлэл тухай» гэһэн тогтоол XXIV съезд дээрэ табигдаһан зорилгонуудай бэелэлтые улам түргэдүүлһэн хэмжээ ябуулга болоно.

Мүнөө үеын литературно-уран һайханай шэнжэлэл гээшэ үе сагай эрилтэдэ үшөө хүрэнэгүй, литература, искусствын хүгжэлтэһөө гээгдэжэ ябана гээд Центральна Комитет тогтоол соогоо тэмдэглэнэ. Совет литература, искусствын хүгжэлтын шатанууд, социалис олон яһатанай соёл культура тухай гүнзэгы шэнжэлэл хэгдэнэгүй. Олонхи статья, рецензи, шэнжэлэлнүүд гүйхэн удхатай, хүнгэхэнөөр бэшэгдэһэн, ажабайдалтай холбоо барисаагүй байна. Газетэ, журналнуудай редакцинууд, зохёохы ажалтай эмхинүүд, шүүмжэлэл, шэнжэлэлдэ бага анхарал хандуулна, хамтын зүбшэн хэлсэлгые үсөөнөөр эмхидхэнэ, шүүмжэлэгшэдые бэлдэнэгүй.

Манай республика дотор литературно-уран һайханай шэнжэлэл ямар байна гээшэб? 1972 оной январиин 18-да КПСС-эй Буряадай обкомой бюро дээрэ энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Литературно-уран һайханай шэнжэлэлдэ КПСС-эй ЦК-гай элирүүлһэн дутуу дундануд бидэндэ баһал сэхэ хабаатай гэжэ обкомой бюро тэмдэглээ бэлэй.

Буряадаймнай литература болон искусство һүүлэй жэлнүүдтэ яһала амжалтануудые туйлаа. Уран зохёолшод Исай Калашников, Балдан Санжин, Михаил Степанов гэгшэд шэнэ романуудые бэшээ. Барадий Мунгонов, Михаил Жигжитов, Цырен Галанов болон бусад яһала һонин туужануудые хэблүүлэн гаргуулаа. Поэдүүд Цырен-Дулма Дондокова, Дамба Жалсараев, Николай Дамдинов, Дондок Улзытуев, Алексей Бадаев болон бусад шэнэ поэмэнүүд, шүлэгүүдэй номуудые бэшээ. Залуу прозаигууд Владимир Митыпов, Ким Балков, Доржо Эрдынеев гэгшэд яһала урагшатай ябана. Манай драматургнууд, композиторнууд, артистнууд, уран зураашад һүүлэй үедэ ехэ амжалтануудые туйлаа.

Теэд энэ шэнэ зохёолнуудай шүүмжэлэгшэдэй зүгһөө гүнзэгы шэнжэлэлгэдэ ороно гү? Тон үсөөнөөр ороно. Буряадай номой хэблэл һүүлэй гурбан жэлэй туршада уран зохёолой 83 ном гаргаһан байна, тэрэнэй тоодо 7 роман, 21 туужа, рассказ, шүлэг, пьесэнүүдэй 55 ном хэблэлһээ гараа. Тиигээд эдэнэй оройдоол 29-ниинь шэнжэлэлдэ ороһон байна. Уран зохёолшо Цыденжап Жимбиевэй «Талын харгынууд», Раиса Белоглазовагай «Мойһоной үнгэ» гэһэн романууд, Цырен Галановай болон бусадай туужанууд, залуу поэдүүдэй шүлэгүүдэй номууд шэнжэлэлдэ оройдоошье ороогүй. Тиихэдэ Буряадай номой хэблэл һулахан, уран һайханайнгаа, удхынгаа талаар ахирхан зохёолнуудые ном болгон гаргана. Мүн республикын уран зураашад А. Казанский, Д. Дугаров, С. Ринчино болон бусадай бүтээлнүүд хүн зондо мэдээжэ бэшэ байна. Эндэ хэн зэмэтэйб гэхэдэ, манай шэнжэлэл энээниие «дайрангүй» гараһан байна бшуу. Литературно-уран һайханай шэнжэлэл тухай бидэнэр нилээд оло хөөрэлдэнэбди. Теэд үрэ дүнгүүдынь үшөөл һайн бэшэ байна. Республикын Уран зохёолшодой холбоон, «Байгал» журнал манай литература болон искусствын хүгжэлтэ тухай шэнжэлэл, шүүмжэлэлэй, нютагай уран зохёолшодой бүтээлнүүд тухай олониитын һанамжануудай ёһотой ендэр боложо шадаагүйнь харамтай. «Байгал» журналай редакциин хоёр жэлэй туршада гаргаһан бүхы номернуудай дүрбэндэнь рецензи, литература, искусство тухай хэдэн статья толилогдоо. Һүүлэй 3 жэлдэ журналай 36 номернуудай 16-ниинь шүүмжэлэл, шэнжэлэлэй таһаггүйгөөр гараһан байна. Тиихэдэ республиканска газетэнүүдтэ рецензи, статья, шэнжэлэлнүүд тон үсөөнөөр толилогдоно. Гараһаншье материалнуудынь мэргэжэл багатай хүнүүдээр бэшэгдэһэн байха юм.

Шэнжэлэл, статьянуудые бэшэһэн олонхи авторнууд зохёол тухай гүйхэнөөр. өөдэгүйхэнөөр хөөрэнэ. Тэдэнэр ехэнхидээ зохёолнуудай удхые хөөрөөд лэ дүүрэнэ, уран һайханай, удхынь талые тэмдэглэнэгүй. Энэмнай ямар удха шанартай, хэндэ хэрэгтэй, уран һайханайнгаа талаар гоё һайхан гү, али ахир зохёол болооб гэжэ манай шүүмжэлэгшэд зохёолнуудые сэгнэнгүй орхино.

Манайда шүүмжэлэгшэд яһала бии. Жэшээлхэдэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидадууд В. Найдаков, А. Соктоев, Г. Туденов, В. Махатов, Ц. Дугарнимаев болон бусад Буряадай уран зохёолшодой зохёолнууд тухай нилээд олон статья, шэнжэлэлнүүдые бэшэһэн юм. Теэд һүүлэй үедэ гансал В. Найдаковһоо бэшэниинь дуу шуугүй болошонхой.

Буряадай номой хэблэлдэ дотоодын шүүмжэлэл, рецензи эмхидхэлгэ үшөөл һулашаг байна гээшэ ха. Юундэб гэхэдэ, 1969-1971 онуудай туршада хэблэгдэн гараһан зарим номуудынь уран һайханайнгаа, удхынгаа талаар һулаханууд байна. Энэмнай юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, авторнуудта эрилтэ һулахаар табигдана ха юм.

Манай театрнуудта табигдаһан зүжэгүүд тушаа рецензи, статьянууд хэблэлдэ яһала гарана. Тиибэшье һаа, эдэнэр ходо хожомдодог юм. Энээнһээ боложо удаань табигдаһан зүжэгүүдэй дутуу дунданууд усадхагданагүй. Артистнуудай рольнуудаа хэр гүйсэдхэһэн, зүжэгүүдэй хэр табигдаһан тухай рецензинүүд тон һулахаар, мүн үсөөн бэшэгдэнэ.

Мүн уран зурагай зохёолнуудые шэнжэлхэ, шүүмжэлхэ хэрэг манайда муугаар табигданхай. Уран зурагай выставкэнүүд тухай һанамжа, дурадхалнууд газетэнүүдтэ үгтэхэдөөшье, тон һулаханаар, уран зураг бэшые ойлгохогүй хүнөөр бэшэгдэһэн байдаг.

Эдэ дутуу дунданууд юундэ гараноб? Манай уран зохёолшодой, уран зураашадай, композиторнуудай холбоонууд, республиканска газетэнүүдэй болон «Байгал» журналай редакцинууд литературно-уран һайханай шэнжэлэлэй хүгжэлтэ тухай һанаагаа багаар зобоно, энэ хэрэгтэ зохёохы ажалтай хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд, дээдэ һургуулинуудай багшанарые үсөөнөөр хабаадуулна. Жэшээлхэдэ, республиканска хоёр газетын хуудаһануудта уран зохёол тухай дэлгэрэнгы, гүнзэгы удхатай статья, шэнжэлэлнүүд үсөөнөөр толилогдоно гэжэ дахин дабтая.

Шүүмжэлхы, шэнжэлхы удхатай статья болон рецензинүүдые бэшэхээр мэргэжэлтэд манайда яһала бии. Тэдэнэрые энэ хэрэгтэ эмхитэйгээр хабаадуулжа, зүбөөр хэрэглэхэ шухала.

Илангаяа энэ талаар залуу мэргэжэлтэдые һургаха, тэдэнэй материалнуудые газетэ болон журналнуудта толилхо гээшэ ехэл хэрэгтэй байна.

Өөһэдөө уран зохёолшодшье бэе бэеынгээ номууд тухай статья, шэнжэлэлнүүдые тон үсөөнөөр бэшэнэ. Бэшэн гэхэдээ, дан үлүүсэ бэе бэеэ магтана, «мүр мүрөө альгадалсана».

Литература болон искусствын хүгжэлтэдэ хабаатай асуудалнуудаар томо томо статьянуудые газетэ, журналнуудта ходо толилжо байгаа һаа, ямар һайн байха һэм. Жэшээлхэдэ, арадуудай хани барисаан, интернационализм тухай ехэ шухала темэ мүнөө болотор хүсэд шэнжэлэгдээгүй байна бшуу.

Уран зохёолшодой, уран зураашадай, композиторнуудай холбоонууд, Бүхэсоюзна театрай бүлгэмэй Буряадай отделени мэргэжэһэн шүүмжэлэгшэдые бэлдэхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна. Тиимэһээ залуу шүүмжэлэгшэд, шэнжэлэгшэд доро һоо урган гаранагүй бшуу.

КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан тогтоол хадаа партийна организацинуудай урда айхабтар ехэ зорилгонуудые табиба. Зохёохы ажалтай эмхинүүдтэ, хэблэлэй органуудта, телевидени болон радио-дамжуулгын комитедтэ ехэ туһа хүргэжэ, литературно-уран һайханай шэнжэлэлгые саашадань һайжаруулха хэрэгтэнь харгы замуудые заажа, ехэ хэмжээ ябуулгануудые абахэ зэргэтэй байна. Зохёохы ажалтай эмхинүүд хадаа республиканска газетэнүүдэй, «Байгал» журналай редакцинуудтай, дээдэ һургуулиин эрдэмтэдтэй, Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институдай хүдэлмэрилэгшэдтэй, республикын һургуулинуудай багшанартай, литература болон искусствын бэрхэ хүнүүдтэй суг хамта хүдэлжэ, литературно-уран һайханай шэнжэлэлгые саашадань һайжаруулха нангин зорилготой болоод байна. Энэ хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан тогтоол бидэнние бултыемнай уялгална.

Совет литературно-уран һайханай шэнжэлэл марксистско-ленинскэ эстетикын уг заншалые хүгжөөхэтэеэ хамта, үзэл бодолой сэгнэлтые, социальна байдал гүнзэгыгөөр шэнжэлгын хэрэгые гоё һайханай эрилтэтэй найралдуулжа, уран бэлигтэ, ашаа үрэ түгэс зохёол бүтээлэй хэрэгтэ тон эмээхэйгээр хандаха зэргэтэй.

(КПСС-эй ЦК-гай тогтоолһоо).

ЗОРИЛГОНУУД ЕХЭ: АЖАЛДАА—НҮХЭД!

ЗОХЁОХЫ ажалтай хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэдэй суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиевай хэһэн «Литературно-уран һайханай шэнжэлэл тухай» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой үндэһөөр республикын зохёохы ажалтай хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонууд тухай» гэһэн элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ олон хүн хабаадажа, энэ шухала хэрэгые саашадань яажа хүгжөөхэ, ямар хэмжээнүүдые абаа һаа, һайн байһан тухай һанамжа, дурадхалнуудаа дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Тэдэнэй заримыень эндэ хуряангыгаар үгэжэ, уншагшадай анхаралда табинабди

Д. ЖАЛСАРАЕВ, Буряадай уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ:

Манай уран зохёолшод КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые ехэтэ һайшаана. Саг соогоо, тон зүб гаргагдаһан тогтоол болоно. Уран зохёолой шэнжэлэл, шүүмжэлэл тухай шухала энэ асуудалые бидэнэр һаяхан өөһэдынгөө партийна нээмэл суглаан дээрэ зүбшэн хэлсээбди. Иигээд уран зохёолшодойнгоо холбооной дэргэдэ шүүмжэлэгшэдэй секци эмхидхэхэмнай. Шэнэ шэнэ уран зохёол, номууд, залуушуулай түрүүшын бүтээлнүүд тухай энэ секци дээрэ зүбшэн хэлсэдэг байхабди. Шүүмжэлэгшэдэй статьянуудай ном хэблүүлхэмнай. Ниитын эрдэмэй дээдэ һургуулиин эрдэмтэдтэй хамтаржа, уран зохёолой шэнжэлэл һайжаруулха тушаа тодорхой түсэб табиихайбди.

Л. ЛИНХОВОИН, СССР-эй арадай артист:

Бүхэсоюзна театрай бүлгэмэй Буряадай отделениинхид шэнэ зүжэгүүд тухай рецензи, статьянуудые олоор бэшүүлхые оролдодогбди. Ниислэл хото—Москваһаа ерэһэн шүүмжэлэгшэд бидэндэ бага сага туһалдаг. Зүгөөр шэнэ оперо, баледүүд тухай шэнжэлэл, статья, рецензинүүд газетэ, журналнуудта тон үсөөнөөр толилогдоно. Манай Буряадай искусствын эхин үлгы дээрэ байһан суута хүнүүд тухай ном гаргаа һаа, тон һайн бэлэй. Мүнөөнэй залуушуул тэдэнэр тухай сбор мэдэнэ ха юм.

Мэргэжэһэн, һургуули һудартай шүүмжэлэгшэдые шэнжэлэлэй хүдэлмэридэ олоор, эдэбхитэйгээр хабаадуулая!

С. ЧАГДУРОВ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат:

Мүнөөдэр шүүмжэлэгшэдтэ ехэ анхарал хандуулагдажа байна. «Уран зохёол ба ажабайдал», «Искусство ба ажабайдал» гээд бидэнэр ходо хэлсэнэбди. «Уран зохёолой шэнжэлэл ба ажабайдал» гээд хэлсэхэ сагнай одоол ерэбэ. Уран зохёолой шэнжэлэл гээшые тон болгоомжотойгоор, зохидоор ябуулха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, уран зохёолшо гү, али уран зурааша тухай хайша хэрэгээр хэлэгдэһэн үгэнүүд хүниие ехээр «шархатуулжа» болодог.

Залуу шүүмжэлэгшэдые һургаха гээшэмнай манай нангин уялга мүн.

А. УЛАНОВ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор.

Уран зохёолой шэнжэлэл, шүүмжэлэл гээшэмнай хаанаһаа эхитэйб? Литература болон искусствын хүгжэлтэһөө. Һайнаар хүгжэһэн литература, искусствагүй һаа, шэнжэлэл, шүүмжэлэл тухай хөөрэлдэһэнэймнайш хэрэггүй. Теэд манайда һайнаар хүгжэһэн литературашье, искусствашье бии. Тиимэһээ шүүмжэлэл, шэнжэлэл гээшые хүгжөөхэ бидэнэй уялга болоно бшуу. «Байгал» журналай редакцида мүнөө болотор шэнжэлэлэй таһа[illegible]гы байһаниинь гэмшэмээр.

И. КАЛАШНИКОВ, Уран зохёолшодой холбооной правлениин харюусалгата секретарь:

Литературно-уран һайханай шэнжэлэл ехэл гээгдэжэ ябана. Шэнэ зохёолой удхынгаа, уран һайханайнгаа талаар ямар байһые уншагшадта ойлгуулха гээшэмнай харюусалгатайшье, хүндэтэйшье хэрэг. Зарим зохёолшод номуудые бэшэжэл байха юм. Тиигээд тэдэнэйнгээ ямар зохёол болоһыень тэдэнэр хүсэд заримдаа ойлгоногүй. Эндэ шэнжэлэл айхабтар хэрэгтэй ха юм. Уншагшадай конференцинүүдые ходо үнгэргэжэ байгаа һаа, тон һайн бэлэй. Эдэ конференцинүүд дээрэ уншагшадай һанамжа, дурадхалнууд тон элеэр гаража ерэдэг байна бшуу.

Ц. БАЛБАРОВ, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряадай драмын театрай директор:

Манай театр һүүлэй үедэ шэнэ зүжэгүүдые яһала табяа гэхэдэ, алдуу болохогүй. Жэшээлхэдэ, Н. Дамдиновай «Доржо Банзаров», «Илалтын дархашуул», Д. Дылгыровэй «Хүлгөөтэ үдэрнүүд», Н. Балданогой «Губиин нашан» гэһэн зүжэгүүдые табиһан байнабди. Зүгөөр эдэ зүжэгүүд тухай рецензи, статьянууд газетэнүүдтэ ехэ хожомдожо гарана. Мүнөө энэ шухала асуудал зүбшэн хэлсэжэ байхадаа, театрай репертуар тухай хэлэхэ байнаб. Репертуарнай үгытэй. Залуу драматургнууд шэнэ шэнэ зүжэгүүдые олоор бэшэг лэ!

А. БАЛЬБУРОВ, «Байгал» журналай главна редактор:

Һаяхан СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной пленум энэ асуудал зүбшэн хэлсээ һэн. Тэрэ пленумдэ би хабаадажа байхадаа, иигэжэ һанаа һэм. Уран зохёолой шэнжэлэл гээшэмнай ехэл гээгдээд байна, тиибэшье тэрэниие саашадань һайжаруулха замууд, арга боломжонууд олон бии. Манай «Байгал» журналай дэргэдэ шүүмжэлэлэй таһаг үгы гэжэ хэлсэнэбди. Энэ таһаг байгаа юм. Саашадаа уран зохёолой шэнжэлэлые хүгжөөхэ тодорхой түсэб табиихайбди.

Манай эрдэмтэд, социологууд болон библиотекын хүдэлмэрилэгшэд иимэ юумэ хээ һаань, тон һайн бэлэй: ямар зохёолшодой номуудые хаана, хэн олоор уншанаб гэжэ шэнжэлхэ.

И. ШЕКОТОВ, «Правда Бурятии» газетын редактор:

Манай газетэдэ шэнжэлэл, статьянууд үсөөнөөр толилогдоно гэжэ шүүмжэлэгдээ һэн. Энэнь тон зүб. Бидэнэр саашадаа энэ талаар нилээд ехэ хэмжээ ябуулгануудай түсэб харааланхайбди. Бидэндэ бэшэдэг шүүмжэлэгшэд, эрдэмтэд тон үсөөн байна. Тэдэнэй зүгһөө эдэбхи тон бага. Тиимэһээ заримдаа тэдэндэ статья, рецензи бэшэхэ тухай оло дахин һануулхаар болодог. Газетэ гээшэ литературно-уран һайханай шэнжэлэлэй хүгжэлтэдэ ехэхэн үүргэтэй гэжэ бидэнэр һайн мэдэнэбди. Тиимэһээ манай культурын таһаг эрдэмтэд, дээдэ һургуулинуудай багшанарые энэ шухала хэрэгтэ хабаадуулха талаар түсэб хараа табижа байна. Шүүмжэлэгшэд гээшэмнай өөһэдөө бии болошодоггүй. Тэдэниие һургаха хэрэгтэй.

Г. ПАВЛОВ, Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша:

КПСС-эй ЦК-гай энэ тогтоолой айхабтар ехэ удха шанартай байһаниинь бидэнэр, уран зураашадта, һайн мэдээжэ. Бидэнэр һаяхан партийна нээмэл суглаан дээрэ энэ асуудалые зүбшэн хэлсээбди. Суглаан ехэ һонирхолтойгоор үнгэрөө. Сэхыень хэлэхэ хэрэгтэй. Уран зураашад, тэдэнэй выставкэнүүд тухай газетэ, журналнуудта тон багаар бэшэгдэнэ.

Д. ДУГАРОВ, Буряадай номой хэблэлэй главна редактор:

Жэл бүхэндэ манай номой хэблэл ехэ олон ном гаргана. Удхынгаа, уран һайханайнгаа талаар һулахан номууд заримдаа гарана гэжэ бидэнние шүүмжэлһэниинь зүбтэй хаш. Үнэхөөрөөшье, зарим авторнууд өөһэдынгөө гар бэшэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг, редакторнуудай дурадхал шагнадаггүй байха юм. Тиихэдэ Буряадай уран зохёолшодой холбооной правлени авторнуудай гар бэшэгүүдтэ бага анхарал хандуулжа, үшөө «түүхэй» зохёолнуудые бидэндэ дурадхадагынь гэмшэмээр.

Литературно-уран һайханай шэнжэлэл гээшые саашадань [illegible]өөхэ хэрэг бидэнэр, хэблэлшэдэй нангин уялга.

* * *

Энэ суглаан дээрэ оперо, баледэй театрай главна режиссер **Н. ЛОГАЧЕВ**, залуу композитор **А. АНДРЕЕВ** гэгшэд үгэ хэлээ.

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. МОДОГОЕВ** дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Литературно-уран һайханай шэнжэлэлые республика дотор һайжаруулха тушаа энэ суглаан дэлгэрэнгы тогтоол абаа.

Улаан-Үдын сэмбын фабрикынхид юһэдэхи та[...]лэй хоёрдохи жэлэй эхинһээ амжалтатайгаар [...] Үнгэрэгшэ һарын продукци худалдаха түсэб [...] процент дүүргэгдээ. Мүнөөшье фабрикын хү[...]шэд даабарияа уридшалан дүүргэжэ ябана.

Продукци худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүү[...]нэхэгдэһэн сэмбэ будаха, шанарыень һайжар[...] һайнаар хүдэлжэ ябадаг хүдэлмэришэдэй нилээд[...]лөө бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сэмбэ будадаг цехэй хүдэлм[...] коммунис ажалай ударник Мария Климовна Кр[...]

А. МАНТАЕВАЙ

Колхозуудай тоосоото суглаан[...]

ЗҮБШЭХЭ АСУУДАЛ [...]

Зэдын аймагай «Коммунизм» колхоздо һаяхан тоосоото хамтын суглаан боложо үнгэрбэ. Тус суглаан дээрэ правлениин түрүүлэгшэ Д. Б. Лумбунов «Колхозой 1971 оной мүнгэн һангай ба ажахын ажал ябуулгын дүнгүүд тухай» элидхэл хэбэ.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлые нэрэтэй солотойгоор үнгэргөө гэжэ тэмдэглэбэ.

Колхозой гэшүүд КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй болон түрэл партиингаа XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ, хүдөө ажахын продукци ехээр үйлэдбэрилхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. 1971 ондо колхоз нооһо, мяха, һү гүрэндэ худалдалгаар эрхим дүнгүүдые туйлаа.

Колхозой олзо оршоншье нилээд ургаа. 1961 онойхидо орходоо олзонь долоо дахин дээшэлбэ. 1970 ондо мүнгэн олзонь 1.480.900 түхэриг байгаа һаа, нёдондо 1.840.000 түхэриг болоо.

Элидхэлшэ мал ажал болон таряан ажалые хүгжөөхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулба. Ажахын механизаторнууд колхозойнгоо үйлэдбэридэ хараалагдаһан бүхы зорилгонуудые дүүргэхын тула мүнөө эршэмтэйгээр хүдэлнэ. Тиихэдэ колхозой түрүү трактористнар жэлэйнгээ түсэбые нилээд үлүүлэн дүүргэбэ. Жэшээлхэдэ, Жамсаран Ганжуров, Иван Бадмаев, Константин Ванкеев, Пётр Халиулин болон бусад тус тустаа 1.500 гектарһаа 1.800 гектар хүрэтэр зөөлэн хахалалга хэһэн байна. Дүй дүршэлөөр баян механизатор Базар Доржиевич Жигжитовэй ударидаг тракторно-таряан ажалай бригада нёдондо бүхы тарилгын газарһаа 15,4 центнер эрхим сортын шэниисэ хуряаһан байна. Мүнөө тус бригада трактор болон хүдөө ажахын бусад машинануудые заһабарилжа дүүргээ.

Правлени болон партийна организаци колхознигуудтайгаа хамта ажахын экономикые бэхижүүлжэ, колхознигуудаа мүнгэн салинда оруулһаар үнинэй. Ажахын бэхижэн хүгжэһэнэй ашаар колхознигуудай салин хүлһэн дээшэлнэ, ажалай түрүүшүүл материальна талаар горитойгоор урмашуулагдана.

Материальна урмашуулгын ашаар артелиин гэшүүд колхозой үйлэдбэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо. Тиигэжэ 1971 ондо ажал хэхэ аргатай 600 колхозниГһоо оройдоол 18—20 хүн элдэб шалтагаанаар колхозой хүдэлмэридэ хабаадалсаагүй. Үнгэрһэн жэлэй туршада дунда зэргээр эрэшүүл 294 үдэрэй туршада, эхэнэрнүүд 199, эдиршүүл 143 үдэр хүдэлһэн байна.

Байгша ондо тарилгынгаа талмайе үргэдхэһэнэй ашаар колхоз 7.300 гектарта орооһото, 2.630 гектарта тэжээлэй ургамалнуудые тарижа, гектар бүриһөө дунда зэргээр 12 центнер орооһо тариланай ургаса хуряажа абахаар шиидэбэ. Ти[...] гектар газарта паар ха[...]раалагдана.

Манай түрүү хүнү[...] һайнаар ажаллаһанай [...]хоз хонин ажал дээрэ [...]жалтануудые туйлаа [...] суглаан дээрэ тэмдэгл[...] шээлбэл, РСФСР-эй [...]ведэй депутат, Социа[...] Герой Г-С. Цыреми[...] публикын габьяата [...]колай Гомбоев, Ло[...] Дандин-Сүрэн Батуев, [...]янтуев, Ханда Дымб[...]магай Соведэй депутат, [...] Аграфена Цыбикжапо[...]ристнар — коммунис [...] ударнигууд Пётр Хали[...]саран Ганжуров, Ива[...] комбайнернууд Фёдор [...]лов, Владимир Цыбик[...]на Цыренов, автомаш[...]лоошод Доржо Гомбоев, Раднаев, Чимит Дорж[...] Сагдеев болон бусад ж[...]лаараа суурхаһаар. Э[...] ажал хүдэлмэри [...] амжалта туйлажа, со[...]дэй коммунизм байгу[...]лээд ехэ хубитаяа [...] гээшэ. Малай бүхы [...] зайн галаар гүйсэд ха[...]

Ерэхэ жэлдэ отдел[...] хонидой хоёр байра, [...] бани, нэгэдэхи отде[...] магазин ба хоёрдохи [...] үхэрэй байра бариг[...] оньһожоруулагдахаар [...]дана. Колхознигууд [...]гаа үнгэрһэн [...] номическа хүгжэлты [...] бүридхөөд, саашанхи [...]даа хараалба. Газар[...] ашаглажа, хүдөө [...]дуктнуудые элбэгэр [...]жэ, Инзагата, Жарга[...] Худагын сабшалан [...] асуудалда анхарал ха[...]

Колхозой главна и[...]димир Дамчеев үгэ а[...]зой автотранспортые [...]лаха тухай дэлгэрэн[...]бэ. Манай колхоздо [...]нуудай дуталдадаг [...]ноо МТМ-дэ трактор[...] шинын жолоошодые [...] хай курс-һургуули [...] жолоошон, 10 гаран [...] бэлдэгдэжэ байна, [...] ханизаторнуудай [...] шэнэ байрануудые [...] һуудалай һайн арга [...] гуулха тушаа тэрэ [...]

Үнеэдэй ба иланга[...] байранууд тон муу, [...]лишадай дунда зоотех[...] салай талаар хүдэлмэ[...] гүй гэжэ техник-[...] Норбо Гармажапов үг[...] тэмдэглэбэ. Мүнөө хо[...]тэр һайжаруулха тон [...]лонхой. Колхозой [...] комиссиин түрүүлэг[...]туев тоо бүридхэлэй [...] саашадань һайжару[...] хэлэһэн байна. С[...] элирүүлэгдэһэн ду[...] усадхаха талаар зох[...] баталан абтаа.

Ц. СА[...]
колхозой [...]

САХИЛГААТА ЗАМАЙ ЗАЛУУРШАД

Улаан-Үдын локомотивна депогойхидой алдарта түүхэ, эршэтэ хүдэлмэри, холын хараата зорилгонууд

БАЙГАЛ шадархи хангил уулануудые эсхэжэ, Бурядаймнай дайдаар түмэр замай зурыхада, шэнэ сагай һэбшээн ерэлсэ. Тэрэ сагһаа Бурядаймнай хүдэлмэришэн ангиин түүхэ эхилнэ, алдарта хэрэгэйнь хүсэтэ дүлэнэй ошод ялалзана.

Түмэр замай Дээдэ-Үдэдэхи депогой хүдэлмэришэдэй дунда нютагаймнай коммунистнуудай эгээл түрүүшын ячейкэнүүд эмхидхэгдэһэн юм. Нютагаймнай хүгжэлтын замай эхин эндэ табигдажа, балта хадуурайнь холбоо барисаан шэрээгдэн бэхижээ, совет эбтэй бүлэ соо ерээдүйн гэрэлтэ үенүүд тээшэ дабшахаар заяагдаа.

Улаан-Үдын локомотивна депогой хүдэлмэришэдэй коллективэй хүгжэлтын зам, мүнөөнэйнь амжалтанууд Буряад нютагаймнай гайхамшаг түргөөр һалбаржа байһанайнь эли бодо гэршэ болоно. Эндэ совет арадай олон ондоо үндэһэ яһатан аха дүүгэй хэлбэришэгүй хани холбоое гэршэлэн, Эхэ оронойнгоо хүгжэлтэдэ хүсэл оролдолгоёо нэгэдүүлэн зорюулна. Үни холоһоо революционно ёһо заншалаар баян депогой партийна организациин ударидахы, эмхидхэхы хүсэеэ улам үргэдхэжэ, хүдэлмэришэн зоноо хүгжэлтын замаар дабшуулха зорилгонуудаа бэелүүлжэ байһан тухайдань энэ хуудаһан соомнай хэлэгдэнэ.

ГИИН ТЭМСЭЛЭЙ ДҮЛЭН СООГУУР

«Партиин хүтэлбэри доро ангиин тэмсэл соогуур Бүхэроссин пролетариадай нэгэдэл, дайшалхы нүхэсэл бии боложо бэхижээ, хатуужаа».

«Совет Социалис Республиканuудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолһоо.

…Дээдэ-Үдэ станцидахи революционно партиин гэшүүд, мате…ына складай хүдэлмэришэн Гольдсобель түрүүтэй дайшалхы …ционно союз эмхидхэжэ, зэбсэгжүүлэгдэһэн дружинын хү… түмэр зам мэдэлдээ абаһанай удаа, түмэр замаар сэрэгшэдые …гэдэ һаад татаад, область дотор революционно хүдэлөө эмхид…, Россин хуулита засаг унагааха, нангин һүлдэтэ императорые …эһэнь буулгаха гэһэн һэдэлгэ үүдхээ. Зорилгоёо бэелүүлхын … энэ комитедэй гэшүүд болохо запасной агент Микешин, ма…стнууд Милютинский ба Носов, слесарь Гордеев болон бусад …мдахи засаг гартаа оруулаад, дүтэ шадарай станцинуудаар …, буу зэбсэг суглуулаа, зөөгөө, хүдэлмэришэдэй гарта барюу…»

(А. Гольдсобель, Н. Шульц, М. Медведников, А. Гордеев, Н. Милютинский гэгшэдые сүүдлэһэн сэрэгэй саг зуурын сүүдэй приговорһоо).

…ЛОГОЙ гудок сошордонги дохёо удаа дараалуулан үгэбэ. Станци дээрэхи паровозууд бултадаа энэ дохёо дууряан хуу…даажа, орой намарай һалхитай хүйтэн үглөөгүүр бүхы Рос… …лмэришэдэй стачкын эхилһые мэдүүлээ һэн. Тиигэжэ 1905 … революциин долгин Буряад нютагта хүрэжэ ерээ.

РСДРП-гэй Дээдэ-Үдэдэхи ячейкын гэшүүд эндэхи хүдэлмэришэ…һалгаанда бэлдэхын тулада айхабтар ехэ оролдолго гаргаһан … Хүдэлмэришэдэй буһалгаата хүдэлөөе эмхидхэхын тула тус…митет бии болгогдоо. Тэрэнии РСДРП-гэй гэшүүд Воден, …бель, Гордеев болон бусад толгойлоо һэн. Депогойхид дүй …лтэй удамаршадтай боложо, Россин түрүү бүхы хүдэлмэришэн …ай нэгэн амитайгаар эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэлээ эхилээ.

…анта засагай этэгээдүүдэй харша аашануудта эрид тэмсэхээр …ахы дружина байгуулагдажа, Шэтэһээ буунууд асарагдаба, мүн …арманууд һаа булян абтаа. Энэ дружиные депогой хүдэлмэри… А. Гордеев толгойлбо.

…о үдэрнүүдтэ митинг, демонстрацинууд ходол эмхидхэгдэжэ, … сүлөөгөө өөрынгөө гараар олохо тухайда халуун үгэнүүд хэлэг…, һүр жабхаланта дуунууд тэмсэлдэ уряалан зэдэлдэг болоо.

…мэр замшадай гарта эндэхи засаг ёһотой дээрээ орожо, Сиби… түмэр һудаһанай сохисо сүм мэдэлдэнь абтаа юм. Тиин большe… … шадамар ударидалга доро хүдэлмэришэдэй дунда ойл…жын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаа, эрид шанга тэмсэлдэ …оор зэбсэглүүлэгдэжэ заха-

…абрьска зэбсэгтэ буһалгаа… Москвада, мүн хүдэлмэришэ… …мсэлдэ бодоһон бэшэшье хо… …дта илагдахада, хаанта засаг …ь тээшэ хорото этэгээдүүдээ … һэн. Тэмсэлдэ бодоһон Дээ… станциин хүдэлмэришэд, буу … муутайһаа, дайшалхы дүр…батайһаа илагдаа һэн. Шуһаар жүрөөдэһэн генерал Ранnен…н отрядай полевой сүүдтэ зэбсэгтэ буһалгаанда хабаадагшад … Тэдэнэй дунда Дээдэ-Үдэдэ эмхидхэгдэһэн социал-демократи… бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд, буһалгаанай комитедэй гэшүүд …дэбхитэй хүдэлмэришэд хуулита ёһо жама сахилтагүйгөөр …дээ һэн.

…рэл үдэрынь ой соо, түмэр замһаа холо бэшэ, олон зоной ню… дээрэ хүдэлмэришэн ангиин эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэд …льдсобель, А. Гордеев, Н. Шульц, Н. Милютинский, М. Мед…ков гэгшэд зэрлиг муухайгаар үлгэгдэжэ алагдаа. Саазалуу…ынгаа урда большевик А. Гольдсобель зондо һүүлшынгээ … хандаба:

— Нүхэд! Бидэнэр арад зоной сүлөөтэ байдалай түлөө наһаяа …бди. Эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэлдэ бодогты, баран!

…шүүдэй ошохо бүри агууехэ Сибириин харгы замуудаар днил… …гүй хүсэнэй ольһото ошонууд олошоржо, сүлөөтэ байдалай тү… …мсэхэ хүдэлмэришэн ангиин шүрбэһэлиг гарнууд шадалаа эр… …жэ зэһэн байгаа.

…ээдэ-Үдын станциин, эндэхи депогой хүдэлмэришэд Агууехэ Ок… … социалис революциин, граждан дайнай дүлэн соогуур тэм… түрүү зэргэдэ ябаа. Улаан гвардиин отрядуудай эмхидхэгдэ…ндэхи олохон хүдэлмэришэд гэр бүлөөрөө бэшүүлдэг һэн. Тэдэ… … арба нэгэн үхибүүдэй эсэгэ Н. Ц. Цивилевой бүлэ бии. …—1917 онуудай туршада Н. Цивилев гансашье түмэр замшадай … революционно хүдэлмэри ябуулдаггүй, дүтэ шадарай сэрэгэй …үдтэ ошожо, Коммунис партиин халуун үгэ, уряалнуудые … һэн. Тэрэнэй гурбан басагадынь граждан дайнда хабаадал… 1918 ондо тэрэ өөрөө ехэ хүбүүн Василиингаа толгойлһон от…шоо гурбан — Николай, Михаил, Виктор хүбүүдээрээ ерэжэ … Совет засагай түлөө тэмсээ.

…имэ хүнүүдээрээ Улаан-Үдын локомотивна депогоорхин омогор… … захаб!

…эгэ ороноо хамгаалгын дайнда энэ депогой 350 хүн мордожо, … … тулалдаа. Революционно ёһо заншалаар баян коллектив …үүжэжэ, хүдэлмэришэн хүнэй хатуужалга дабан гараһан эдэ … эрэлхэг зоригой жэшээ харуулан тулалдаа. Тэдэнэй олон…йнь үсүүндэ дайшалхы орден, медальнууд, ажалдаа амжалта …жа хүртэһэн хайрануудтай нэшэсэлдэн жэнгирнэ.

…шалхы, баатаршалгын, ажал… …гарһанайшье түлөө ме…… нэгэ металлаар бүтээг…дэгбди. Шэнэ сагай сахил… …гэн харгыгаар дабшаха … зориг, һайхан эрмэлзэл мүн …гэ хяһын гол соо шэрээгдэ… … ондоо яһатанай хүбүүд… …, хүдэлмэришэн ангиин, …онойнгоо жаргалай түлөө …жагсаалда тэдэ нягтаар … Революцинуудай дүлэн …, эрхэ сүлөөгөө хамгаалһан … шанга тулалдаанууд … хани барисаагаа эбдэршэ… …ор бэхижүүлээ.

…өө эбтэй эетэй хүдэлмэри… … бүлэ Коммунис партиин …үлгэ, ударидалга доро ком… … байгуулалтын асари ехэ …дые бэелүүлгэдэ өөрынгөө … оруулхаар эршэтэйгээр … байна.

ШЭНЭ ЭРИАТЫН ЭРШЭ ТАТАГШАД

САГ БҮХЭН өөрын шэнжэтэй. Шэнжэ бүхэниинь заатагүй бэелүүлэгдэхэ зорилгонуудые урдамнай табижал байдаг. Үнгэрһэн жэлнүүдэй үе дамжан шэнжэлжэ үзэхэдэ, ажал хэрэгтээ түйлаһан амжалтанууднай тодоор харагдадаг.

Хорёод-гушаад онуудта «Декапот» түхэлэй хүсэ шадалаар тулюуршаг паровозууд түмэр замаар уухилалдадаг һэн. Эдэ паровозууд тиихэ сагайнгаа эрилтэ яһалал хангадаг байгаа. Депогой үнинэй машинистнуудтай дуугаралсахада, хуушанайнгаа һайн хани нүхэрые дурсаһан мэтэ тэрэ үеынгөө паровозые «Елена» гээд энхэргэнээр нэрлэхэ юм.

— Тиимэ даа, «Еленын» хүсөөр бидэ нилээдгүй хүшэр үе гаталжа, олон юумэнэй урда ороһон зон гээшэбди,—гэжэ Буряад нютагһаа ургажа гараһан түрүүшын машинист, СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи, хоёрдохи зарлалай депутат байһан, партиин гэшүүн Алексей Семёнович Моксоев хөөрэнэ.

Тиихэ сагай паровозууд 500—600 мориной хүсэтэй һэн. Сүүдхэ соо табан зуун модоной зайе гаталжа шадабал, ехэ амжалта дээрэ тоологдодог байгаа. Табяад онуудаар «табан зуутан» гэһэн үүсхэлтэ хүдэлөөн эхилжэ, депогой партийна организаци социалис мүрысөө машинистнуудай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Отделениин харгы замшад барандаа энэ хүдэлөөе дэмжээ. Тиин поезднуудай ябасань һанаһанда хүрэжэ, машинист бүхэнэй гурим болоһон юм.

Сагууд өөрын шэнжэтэй... Жараад оной эхеэр Улаан-Үдын локомотивна депо тепловозуудые ашаглажа эхилбэ. Шэнэ түхэлэй машина шудалжа, тэрэнэй бүхы хүсые ойро зуурын саг соо дүүрэн ашаглажа шадаха гэһэн зорилго партийна организаци хүдэлмэришэдэйнгөө коллективэй урда табиба. Сүүдхэ соо 680 километр хэхэ техническэ нормотойшье һаань, зарим бэрхэ машинистнууд найман зуу хүргэжэ шададаг болоһон юм. Депогой ашаглалгын цехэй коммунистнууд түрүү тепловознигуудай онол аргые наринаар шалган үзөөд, харгы замай хамаг албанай жэгдэ һайнаар хүдэлбэл, локомотивна паркын бүхыдөө иимэ графигта орожо шадаха аргатай байһыень элирүүлбэ.

Түрүү дүй дүршэлэй һургуулида машинист бүхэниие хабаадуулха, бэрхэ тепловознигуудай онол арга шэнжэлхэ, тиигээд хүдэлмэридөө хэрэглэжэ шадахынь түлөө ехэ оролдолго гаргагдаа. Эдэ бүгэдые цехэй коммунистнууд толгойлжо, бодото дээрэнь энэ зорилгоёо бэелүүлээ.

Түсэбтэ наймадахи табан жэлэй һүүлшын жэлдэ локомотивна деподо элетровозууд ерэжэ эхилээ һэн. Гайхамшаг хүсэтэ энэ локомотивые угтан абахадаа, депогоорхин омогорхоошье, харюусалга ехэтэй хүдэлмэриин тэдэндэ тулажа ерэһые ойлгоошье. Электровозой ашаглалгынь хүсэ шадал тепловозойхидо орходоо хоёр дахин үлүү ехэ. Хурданшье, хүсэтэйшье иимэ локомотивууд түргэнөөр аад, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаануудые зөөхэ арга асарна бшуу.

Партийна организациин урда электровозуудые шууд түргэнөөр ашаглалгада оруулха гэһэн зорилго табигдаба. Түрүүшын электровозуудые жолоодоһон коммунистнууд Б. А. Ивашенко, В. П. Дорохов болон бусад шэнэ локомотивай айхабтар ехэ арга боломжотойе мэдэһэн, хүсэ тамирыень һайн таниһан байгаа. Машинистнуудай электровозой бүхы техническэ арга боломжые хэрэглэн, шадабари ехэтэйгээр ябуулжа эхилэмсээр, һаад татаха элдэб юумэнүүд тохёолдодог болобо. Түмэр харгын Улаан-Үдын отделениин хуби бүхэниинь: заһабариин бригаданууд, диспетчерскэ албан, ниитын инспекторнуудэй хүдэлмэри хуул барандаа нэгэ хүнэй үе мүсэ шэнги тааралдангi байха ёһотойнь ойлгогдоо.

Электровозые ямар нэгэ шалтагаанаар миин байлгаха гээшэ юһэ мянган мориной хүсэ хиидэ хаяһантай жэшээтэй ха юм.

— Ашаглалгын цехэй партийна организаци эдэ асуудалнуудые шууд шиидхэлгэдэ бүхы һаналаа табяа һэн. Шэнэ техникэ ашаглалга тухай тусхай партийна суглаа зарлаабди. Электровозуудые дүүрэн ашаглалгада һаад татаха дутагдалнуудые һайн элирүүлхэ гээшэ тон шухала дээрэ тоологдоо юм. Түмэр харгын бүхы албанай ажал хэрэгүүд наринаар шэнжэлэгдээ һэн, — гэжэ ашаглалгын цехэй партийна организациин секретарь Геннадий Иванович Пересыпкин хөөрэнэ.

Суглаан дээрэ шанга хөөрэлдөөн боложо, тодорхой шиидхэбэри абтаа. Хэн юунэй түлөө харюусахаб, уялгаяа хүсэд бүринөөр яагаад бэелүүлхэб гэһэн асуудалнууд элирхэйлэгдээ. Мүн коммунист бүхэн өөрын тусхай даабаритай болоһон байна. Суглаанай шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө тэрэ дарыдаа эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулагдаа. Диспетчер локомотивна бригада хоёрой хоорондохи харилсаа тодорхойлһон социалис уялганууд баталагдаба. Энэмнай машинист электровозоо түргэнөөр ябуулха, диспетчер «ногоон үйлсэ» хангаха гэһэн удхатай.

Уданшьегүй диспетчернүүд шэнэ табан жэлдэ мянган километр сүүдхэ соо гаталха гэһэн дурадхал оруулаа һэн. Партийна нэмэл суглаан дээрэ энэ үнэтэ үүсхэл зүбшэн хэлсэгдээ, коммунистнуудаар һайшаагдаа.

Нёдондо зуугаад поезднууд шэнэ графигай ёһоор хүдэлжэ захалаа. Энээнэй ашаар поезднуудай сүүдхын ябаса зуун километрээр, ажалай бүтээсэ найман процентээр нэмэһэн байха юм. Юһэ миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн алмагдаа. Энэ жэлэй январь һара соо поезднууд бүхыдөө дунда зэргээр 653 километр ябахаар түсэблэгдэһэн һаа, 800 километр зайе гаталжа шадаа. Зарим сүүдхын туршада поезднуудай ябасые бултанайнь тоодо хубаажа харахада, 1040 километр болодог ушарнууд бии. Иихэдээ энэмнай үшөөл ехэ арга боломжонуудай бии байһые харуулна бшуу. Мүнөө депогой коммунистнууд локомотивна бригада бүхэнэй 1000 километр зайе сүүдхэ соо гаталжа шададаг байхын тула ехэ оролдолго гаргажа байнхай.

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэдэй ажал хэрэгтээ түйлаһан амжалтануудые харахада, ехэ ехэ алхамуудай хэгдэжэ байһаниинь элеэр үзэгдэнэ. Жэшээ болгон, поезднуудай ашаа зөөлгын эридээр дээшэлһые хэдэн тоонууд дээрэ хараад үзэе. 1940 оной ашаа зөөлгые зуун процент дээрэ тоолоод, саашанхи жэлнүүдые харабалнай, 1950 ондо 215 процент, 1960 ондо 442 процент, 1970 ондо 1137 процент, 1971 ондо 1157 процент болоһон байха юм.

Гайхамшаг түйлалта!

«Поезднуудые бүри түргөөр ябуулдаг болохо, ашаа зөөлгыень дээшэлүүлхэ гээшэ түмэр замай транспорт хүгжөөлгын гол шэглэл гэжэ тоолохо. Түмэр замай транспортын ашаа зөөлгые 22 тухай процентээр дээшэлүүлхэ».

(КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдһээ).

ХҮДЭЛМЭРИШЭ ҮЕНҮҮДЭЙ ҮЛХӨӨ

«Эсэгэмнай 1906 онһоо энэ деподо паровозой машинистаар хүдэлжэ эхилээ. Хорёод онуудта эндэхи түмэр харгын комиссар байһан. Би өөрөө 1942 онһоо локомотивуудые ябуулдаг хүм. Мүнөө үень тепловоз жолоодоноб. Партиин гэшүүнби. Геннадий хүбүүмни электровозой машинистаар хүдэлжэ байна».

(Тепловозой машинист В. М. Червяковой хөөрөөнһөө).

КОМУУНИСТ Владимир Михайлович Червяков табин гурба наһатай. Энээнэйнь гуша гаран жэл түмэр замтай холбоотой. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайндашье хабаадахадаа, паровозой реверс бариһан лэ зандаа ябаа юм.

Үгэ үсөөнтэй газарлиг бэетэй энэ хүнэй өөһэд тухайдаа хөөрэнхаар, хүндэ состав байраһаань хара хүсөөрөө хүдэлгэһэниинь хүнгэн ха. Үнэхөөрөөшье, хүдэлмэришэ бэрхэ энэ уг тухайдаа хөөрэхэ гэбэл, багашаг ном соошье намтарынь багтахагүйл ёһотой. Энэ уг гарбалтан оронoймнай хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэй нягта холбоотой байха юм.

М. А. Червяков гэгшэ 1905 оной хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе үзэһэн, Агууехэ Октябриин социалис хубисхалда хабаадажа, шэнэ байдалай эхи табилсаһан эдэбхи ехэтэй коммунист ябаа. Тэрэнэй хүбүүн Владимир Михайлович эсэгынгээ нүлөө доро ургаа, хүмүүжээ. Коммунист эсэгынгээ байгуулалсаһан энхэ тайбан байдалые хорото дайсадһаа хамгаалалсаа, дайнай һүүлээрхи хүшэр жэлнүүдтэ арадай ажахые һэргээн бодхоолсоод, мүнөө бүри үндэр шатада гаргаха харгыда амжалтатай хүдэлжэ ябана. Үе дамжаһан энэ мэргэжэлдээ өөрынгөө Геннадий хүбүүе тэрэ һургалсаа юм. Зайн галай элшэ хүсөөр шуумайлдаһан локомотивуудые харахадаа, наһажаал машинистын сэдьхэл омогорхолой долгёор дэбэрнэ. Тэрэнэй хүбүүн Г. В. Червяков үбгэ эсэгэһээ эхилһэн хэрэг ерээдүй саг тээшэ үргэлжэлэн, хүдэлмэришэн хүнэй уг залгажа ябана бшуу.

Иимэ хүдэлмэришэ уг унгитай хүнүүдээрээ локомотивна депогоорхин омогорхон урмашадаг. Эндэхи партийна организаци эдэ хүнүүдэйнгээ ажабайдал, ажал хэрэгынь бэшэндэ жэшээ болгон дурдажа, хүмүүжүүлхы хүдэлмэридөө хэрэглэнэ.

Үе дамжаһан хүдэлмэришэн угтай хүнүүд тухай хөөрэлдөөнэй эхилхэдэ, эндэхи хүдэлмэришэд татар яһанай Ибрагим Беляхович Сайфутдиновые хүндэлһэн үгэнүүдээр дурдана. Ибрагим Беляховичой үбгэ эсэгэнь энэ деподо хоридохи зуун жэлэй эхилһэн жэлдэ хүдэлжэ захалаа. Эсэгэнь Белях Селяхович 1917 ондо деподо слесарь боложо ороод, дүшэ нэгэн жэлэй турша соо хүдэлжэ гараа. Локомотивна деподохи революционно болон ажалай алдар суугай музей соо тэрэнэй фото-зураг табигданхай. Габьяата ажалайнгаа түлөө энэ хүн Ленинэй орденоор шагнагдаһан, хоёр удаа «СССР-эй хүндэтэ түмэр замшан» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

Ибрагим Беляхович сэхэ сэдьхэлтэй, дорюун үгэ хүүртэй хүн.

— Яахадаа уг унгяараа түмэр замшад болоноо гээшэбта? — гэжэ тэрэнһээ сэхэ һурабабди.

— Замда ябахал гэһэн зон байгаал хабди. Теэд энэ муу аал? Салин түлөөһэншье дээгүүр, саг ошохо тума хүдэлмэримнайшье һайжарна. Харюусалга ехэтэй хүдэлмэри, шолмошни. Теэд харюусалгагүй хүдэлмэри хаана байдаг юм? Дуратай хүдэлмэридөө ябахаһаа үлүү юун байха гээшэб! Үшөө тиихэдэ хажуудашни тойроод, хара багаһааш таниха, дунданъ өөдөө болоһон хүнүүдшни байха... Гумар хүбүүгээ мүн лэ машинист болгохо һанаатайб. Тэрэмни түмэр харгын техникум дүүргээд, машинистын туһалагшаар хүдэлжэ байһанаа, сэрэгэй албанда мордонхой. Бусахадаа эндээл ерэнэ бээз, — гэжэ тэрэ харюусана.

Ажабайдалда эзэн ёһоор хандадагһаа, ерээдүй сагуудта найдажа, батаар этигэһэнһээнь, хүдэлмэришэн хүндэ иимэ сэдьхэл түрэнэ бшуу. Үнгэрэгшэ табан жэл соо амжалтатайгаар хүдэлһэнэйнь гэршэ — Ажалай Улаан Тугай орден Ибрагим Беляховичой энгэртэ дайшалхы орден, медальнуудтайнь зэргэлээд толорно.

— Иимэ бэрхэ хүнүүд манда нилээд олон, — гэжэ депогой профсоюзай организациин түрүүлэгшэ В. В. Астраханцев хөөрэнэ. — Түрүү хүнүүдэй дунда ород, буряад, украин, татар, белорус, грузин болоод бэшэшье үндэһэ яһанай түлөөлэгшэнэрые олохот.

Хатуу шанга бэрхэшээлнүүдые дабажа, энхэ тайбан байдал зохёон байгуулгада бүхы хүсөөрөө шармайһан, эбтэй энэ хүдэлмэришэ бүлэтэй танилсажа ябахада олон бодолдо абтамаар. Ленинэй национальна политикын гүн гүнзэгы үндэһые, сэсэ мэргэниие эндэхи хүдэлмэришэдэй үдэр бүхэнэй ажал хэрэгүүд, хамаг ажабайдал соонь эли харамаар. Депогой партийна организаци энэ талаар ехэ анхаралаа табидаг, национальна кадрнуудай ургаха асуудалда һонороор хандана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: ут гарбалаараа машинистнууд М. А. Червяков (дээдэ зураг), В. М. Червяков (доодо зурагай баруун таладань), Г. В. Червяков.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

САГЫЕ АХИХА ХҮСЭН

«1972 оной туршада электровозойнгоо ябасые табан километрээр дээшэлүүлхэ, 2500 киловатт-час электрын элшэ хүсые алмаха. Мүнөө жэлдэ институдта заочноор һурахаяа орохо».

(Залуу машинист В. Е. Дунаевай социалис уялгаһаа).

АШАГЛАЛГЫН цехэй партийна комитедэй таһалга соо Чимит Бадмаевич Цыреновтэй уулзабабди. Депогой партийна организациин секретариин орлогшо Н. В. Беспалов комсомол-залуушуулай колоннын машинист-инструктортай уулзахыемнай дурадхаһан юм.

— Энэ нүхэрэй гараар бүхы электровознигуудnай замда ябажа эхилһэн юм. Мүнөөшье залуу машинистнуудые һургаха хэрэг даалгагданхай гээшэ, — гэжэ Беспалов хэлээ һэн.

Урдамнай нарин хурса шарайтай, өөрынгөө наһанһаа нилээд залуугаар харагдадаг хүн энеэбхилэн, залуушуулайнгаа колонно тухайда хөөрэнэ.

Комсомол-залуушуулай колонно табин бригадаһаа бүридэнэ. Тиихэдээ энэмнай зуу гаран машинистнар, тэдэнэрэй туһалагшанар болоно. Бригадын гэшүүдэй наһан дунда зэргээр абахада 23—24 тоодо тудана.

Эдэл залуушуул аха нүхэдөө хүдэлмэридэнь халажа, баян дүй дүршэлтэйнь танилсаһаар, залуу наһанайнгаа эршээр үйлэдбэриеэ саашань хүгжөөхэ хүсэн гээшэ aaб даа.

Тиимэһээ Цыреновэй хэдэлмэриин харюусалга ехэ. Тэрэнэй заабаришалхы, хүмүүжүүлхы шадабариһаа электровозой машинистнуудай мэргэжэл, дүй дүршэл сэхэ дулдыдана бшуу. Өөрөө Чимит Бадмаевич табяад оной эхеэр деподо хүдэлхэеэ ерэхэдээ, паровозой кочегар боложо ороһон юм. Хэдэн жэлэй туршада аха нүхэдэйнгөө дүй дүршэлые халан абаһаар паровозой машинистын туһалагша болоо, тиин түмэр хүлэгүүдые өөрөө жолоодожо эхилээ һэн. Удаань тепловозой машинистаар хүдэлөө. Электровозуудай Улаан-Үдын деподо ерэхэдэ, машинистнуудые энэ локомотив жолоодожо һургаха хүн болгожо тэрэниие табяа юм.

— Яахадань Цыреновые машинист-инструктораар табяабта? — гэжэ ашаглалгын цехэй партийна организациин секретарь Геннадий Иванович Пересыпкиндэ хандабабди.

— Чимит Бадмаевич локомотивуудые жолоодожо, нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоһон хүн гээшэ. Омскын түмэр замай институт заочноор дүүргэжэ, дээдын мэргэжэлтэй болоһон. Үшөө тиихэдэ хажуудахи нүхэдтөө ехэл һайнаар хандадаг, ойлгоһон мэдэһэнээ хүнүүдтэ зохидоор тоб байса хэлэжэ үгэдэг шадабаритай. Коммунист. Партийна даалгабари айхабтар оролдосотойгоор дүүргэдэг юм, — гэжэ Геннадий Иванович хэлэбэ.

Хэдэхэн жэлэй хугасаа соо түмэр замай Улаан-Үдын отделени угаа түргэн хүгжэбэ бшуу. Шэнэ техникэ ашаглаха гээшэмнай нарин мэргэжэлтэй, дүршэл ехэтэй, техническэ эрдэмээр түгэс хүнүүдэй бэелүүлхэ хэрэг. Залуу машинистнуудай мэргэжэлээ дээшэлүүлгэ, түрүү дүй дүршэл халан абалга партийна организациин саг үргэлжын анхарал доро байдаг юм.

Залуу машинистнуудай социалис уялгануудтай танилсахада, һуралсажа байһан институдайнгаа, техникумэйнгээ ээлжээтэ курсые заатагүй дүүргэхэ гү, али мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гэжэ бэшэгдэнхэй. Эрдэмэй талаар абаад харахада, дээдэ, тусхай дунда һургуулитай хүнүүд эндэ олон. Тиимэл һэн тулада эдэ хүнүүд холын хараатай зорилгонуудые шиидхэхэ, сагые ахин ябаха арга шадалтай.

ЯНГА гаран хүнүүд Улаан-Үдын локомотивна деподо хүдэлнэ. Тэдэнэй эршэтэ хүдэлмэриин багахан лэ хуби эндэ хөөрэгдэбэ. Депогой коммунистнуудай шиидхэн бэелүүлһэн хэрэгүүд олон. Юһэдэхи табан жэл соо энэ коллективэй бүри ехэ амжалта түйлаха зорилгонь коммунистнуудай саг үргэлжын анхарал доро һэн тулада урагшатай бэелүүлэгдэнэ. Партийна организациин эдэбхи нүлөөнэй ашаар депогой хүдэлмэришэдэй дунда коммунис ёһо заншал дэлгэрнэ, шэнэ сагай хүнэй шанар шэнжэтэйгээр залуу үетэн хүмүүжүүлэгдэнэ. Ингэжэ түмэн хүнүүдэй түхэл шэнжэнь урагшаа эрмэлзэһэн сэдьхэлтэйгээр шэрээгдэжэ, хүдэлмэришэн зоной алдар солые үргэлсэнэ.

Энэ хуудаһые Хабаровскын партийна дээдэ һургуулиин һурагша М. Батоин бэлдэбэ.

ШЭНЭ КОНКУРС СОНОСХОГДОБО

Һайн бэлэдхэлтэй, мэргэжэлэн залуу хүдэлмэришэдые һургаха хэрэгтэ Коммунис парти, Совет правительствэмнай айхабтар ехэ анхарал хандуулна.

Профессионально-техническэ һуралсалые хүгжөөхэ, мэргэжэлэн залуу хүдэлмэришэдые бэлдэхэ хэрэгые КПСС-эй XXIV съезд ехэ шухалада тоолоно, энэ талаар ехэхэн хэмжэээ абуулга абахаар хараалаа һэн.

Профессионально-техническэ училищинуудай һуралсагшадай ажабайдал, ажал, һуралсал, мүн энэ системэ тухай дэлгэрэнгүйгөөр хөөрэхэ, оилгуулха зорилготойгоор литература болон искусствын шэнэ зохёолнуудай конкурс соносхогдобо.

Хүдэлмэришэн ангиин ерээдүйн түлөөлэгшэд, профессионально-техническэ һургуулинуудай шабинарай ажабайдал, тэдэнэрэй һанал бодол, хүсэл эрмэлзэл, баяр, гунинг, ажалда коммунис ёһоор хандаха хэрэг, Эхэ орондоо ннаг дуратай ябадал энэ конкурсдо элсэгдэхэн зохёолнуудай соо харуулагдаха зэргэтэй.

Хүдэлмэришэн мэргэжэлэй гоё һайханиие, совет хүнүүдэй абари зан, баатаршалга, баатар ажал хэрэгүүд конкурсдо ерэһэн зохёолнууд соо уранаар, эли тодоор харуулагдаха ёһотой.

Тиигэжэ республиканска конкурс хадаа Бүхэсоюзна конкурсын нэгэ хубиһ болоно.

Хаанашье ажаллаад, хэдышье наһатай хүнүүд энэ конкурсдо хабаадалсаха эрхэтэй.

Конкурс иимэ булэгүүдээр соносхогдоно: а) уран зохёолой талаар: эрхим роман, туужа, рассказ, поэмэ, шүлэг, зүжэгэй (нэгэ, олон актай) түлөө; б) киноискусствын талаар: уран һайханай, документальна фильмүүдэй эрхим сценариин түлөө; в) уран зурагай талаар: эрхим зураг, скульптура, гар урлалай бүтээлэй түлөө; г) хүгжэмэй талаар: эрхим дуунай түлөө; д) театрай талаар: эрхим зүжэгэй түлөө; е) радио болон телевидениин талаар: эрхим радио болон теле-дамжуулга, найруулгын түлөө; ж) журналистикын талаар: эрхим очерк, статьягай түлөө; з) фотоискусствын талаар: эрхим фото-зурагуудай түлөө.

Эмхидхэлэй комитет болон жюри энэ конкурсые үнгэргэжэ, орођон зохёолнуудта шан олгохо дурадхалнуудые оруулха. Газетын очерк, статья, радио болон теле-дамжуулганууд конкурсын ябажа байһан үедэ гаргагдаха.

Конкурсдо эльгээгдэхэ гар бэшэгүүд иимэ адрестай, тэмдэгтэй байха ёһотой: «Улаан-Үдэ хото, ВЛКСМ-эй обком, «Залуу хүдэлмэришэн» гэһэн конкурсдо». Гар бэшэгүүд машинка дээрэ дүрбэн хэһэгээр сохигдоһон байха ёһотой. Роман, туужа, киносценаринууд 1972 оной декабриин 1, бэшэ зохёолнууд 1972 оной октябриин 1 болотор тушаагдаха зэргэтэй. Гар бэшэг бусаагдахагүй.

Конкурсын шангууд иимэ байха: а) уран зохёолой эрхим бүтээлэй түлөө: эрхим роман, туужа поэмын түлөө нэгэ нэгэ шан — 500 тух.; урмашуулгын нэгэ шан — 200 тух.; эрхим рассказай түлөө нэгэдэхи шан — 150 тух.; хоёрдохи шан — 100 тух.; урмашуулгын хоёр шан — 50—50 тух.; эрхим шүлэгэй түлөө: нэгэдэхи шан — 120 тух.; хоёрдохи шан—80 тух.; урмашуулгын хоёр шан — 50—50 тух.; б) уран зурагай бүтээлэй түлөө: тематическа зурагай түлөө нэгэ шан — 300 тух.; скульптурын түлөө нэгэ шан — 200 тух.; графикын олон зурагуудай түлөө нэгэ шан — 200 тух.; уран бүтээлэй зохёолэй түлөө нэгэ шан — 150 тух.; в) эрхим дуунай түлөө: дуунай хүгжэмэй түлөө нэгэдэхи шан — 100 тух.; хоёрдохи шан — 60 тух.; дуунай үгын түлөө нэгэдэхи шан — 80 тух.; хоёрдохи шан — 50 тухэриг.

Эдэ дуунууд уянгата, марш шэнги хоорой дуулахаар байжа болохо.

Дуунай хүгжэмэй ното, үгэ гурба гурбан байха ёһотой.

д) эрхим пьесэ, театрай табиһан найруулгын түлөө: эрхим пьесын түлөө нэгэдэхи шан — 250 тух.; хоёрдохи шан — 100 тух.; театрай табиһан найруулгын түлөө нэгэ шан — 200 тух.; е) эрхим радио болон теле-дамжуулгын талаар: эрхим радионайруулгын түлөө нэгэ шан — 150 тух.; эрхим теле-найруулгын түлөө нэгэ шан — 200 тух.; эрхим радио-дамжуулгын түлөө нэгэ шан — 100 тух.; эрхим теле-дамжуулгын түлөө нэгэ шан — 100 тух.; ж) журналистикын талаар: эрхим очеркын түлөө нэгэдэхи шан — 100 тух.; хоёрдохи шан — 70 тух.; з) фотоискусствын талаар: эрхим фото-зурагай түлөө нэгэдэхи шан — 100 тух.; хоёрдохи шан — 50 тух.; урмашуулгын хоёр шан — 25—25 тух.; олон фото-зурагуудай түлөө: нэгэ шан — 150 тух.; урмашуулгын нэгэ шан — 50 тухэриг.

Эрхим гэгдэһэн зохёолнууд Бүхэсоюзна конкурсдо эльгээгдэхэ.

Люда багa наһанһаа гартаа дүйтэй, энэ тэрэ юумэ заһабарилха, зохёохо дуратай һэн. Часовой мастераар хүдэлдэг эсэгынгээ ажаллажа байхада, басаган ехэл анхаралтайгаар адаглан харадаг һэн. Арба нэгэдэхи класс дүүргэмсээрээ Люда эсэгынгээ мэргэжэлдэ һураха гэһэн хүсэлтэй ажаһуудалай приборнуудые заһабаридаг мастерскойдо орожо хүдэлбэ. Басаган түрүүшын үдэрнүүдһээ оролдосотойгоор ажаллажа, түрүүшүүлэй тоодо ороо һэн. Мамышева һаһыгаа даабаринуудые ходо үлүүлэн дүүргэдэг, коммунис ударник гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Люда нииитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг. ВЛКСМ-эй гэшүүн, эдэбхитэй энэ басагые комбинадай комсомолшууд комсомолой комитедэй гэшүүнээр дэбжүүлһэн байна. Люда ажалдаа амжалтатай. нииитын ажалда эдэбхитэй, бусадта жэшээ харуулан ябадаг басаган гэжэ комбинат соогоо суурханхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: часовой мастер Люда Мамышева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЗОНАЛЬНА ХАРАЛГА ЭХИЛЭЭ!

Хүн зоной дунда соёлой хүдэлмэри эмхидхэдэг хүдэлмэрилэгшэдэй зональна харалга-конкурс Улаан-Үдэ хотодо мүнөөдэр эхилхэнь. Энэ конкурс мартын 15 болотор үргэлжэлхэ юм.

Энэ харалга-конкурсдо 12 областиь, хизаар, республиканууудай түлөөлэгшэд хабаадахань. Мартын 10—12-ой үдэрнүүдтэ конкурсын ёһотойл фестиваль үнгэрхэ. Мүн мартын 13—15 үдэрнүүдтэ харалга-конкурсын дүнгүүд согсолгодожо, конференци, семинарнууд болохо юм.

Манай корр.

ҮГЭРСЭ ЯРУУНАДА УРГАДАГ ЛЭ

Нэг шэбхэ болон хибэдэһэ шэрэһэн автомашинанууд Нарһата тосхоной баруун аҕ тээшэ шегланэ юм. Үнанай элһэнтэй худалдаһан үтэжүүлэгэ теплицэ соо аятайханаар басагалан тараагдана.

Огородой эдэһэн Нарһатын совхоздо нёдондоһоо эхилжэ тарингдадаг болоһон. Тиихэдэ тэндэ миил ганса теплицэ байһан юм. Огородой хүдэлмэрилэгшэд рассадые саарһан мэшээгэнүүд соо тарядаг, хоёр-гурбан набшаһаханай гарамсаар тэдэниие далан дээрэ һуулгадаг байгаа. Үнжэгэн набшын саадаа һайнаар ургахын тула хүдэлмэрилэгшэд анхаралтайгаар харуулһадаг, минеральна шэнгэдхэгдэһэн үтэжүүлгэөөр болгоомжотойхоноор уһалдаг һэн. Тиин газарта эдеэнэй дээжэ — түрүүшын ургаса июниин эхеэр суглуулагдаа һэн. Одоо тиихэдэ совхозой хүдэлмэрилэгшэд ямар ехээр баярлаа һэм!

Юуб гэхэдэ, Яруунын аймагта, мүнхын хүрэшэһэн газартай зоходо үгэрсэ ургажа шадахагүй гэлсэдэг байгаа. Харин тиихэдэ аймагай магазин, столово, хүүгэдэй ясли-садуудта үгэрсын хангалтама үнэрэй анхилхадань, ямар зохид байгаа!

Уданшьегүй хурше Хориин аймагайхид, мүн Шэтын областиинхидшье Нарһатын совхозһоо үгэрсэ худалдажа абадаг болоо һэн.

Үнгэрһэн зун Нарһатын совхоз 64 центнер үгэрсэ хурыагаа. Тэрэнь ажахыда 7 мянган түхэригэй ашаг олзо оруулһан юм.

Совхоздо үгэрсэ тариха үүсхэл агроном-овощевод Галина Афанасьевна Ипатова түрүүлэн гаргаһан. Мэргэжэлтын һайн үүсхэл ажахыда дэмжэгдээд, тусхай хэмжээнүүд ябуулагдажа эхилээ бэлэй.

Г. А. Ипатовагай үүсхэлэй хэды урагшатай байһыень ажал хэрэг, тоо дүнгүүд элээ харуулна.

Мүнөө жэл совхоз огородойгоо талмай нилээд үргэдхөө, 4 теплицэ барьа. Тэндэхэ үгэрсэ тарилгын халуун хаха эхилэнхэй.

Хэрбээ нёдондо совхозоорхин дүрбэлжэн метр газар бүриһөө 15 килограмм үгэрсэ суглуулһан һаа, мүнөө жэл тэрэнээ 20 килограмма хүргэхэ хүсэлтэй байна.

А. ШУЛУНОВ.

Яруна.

ХИЛЫН Саанаһаа

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ЯПОНДО В. И. ЛЕНИНЭЙ ЗОХЁОЛНУУД ХЭБЛЭГДЭНЭ

ТОКИО. (ТАСС). Японой «Оцуки Сиотэн» гэжэ хэблэл В. И. Ленинэй зарим зохёолнуудай суглуулбарие 10 томо болгожо дахинаа барлан гаргаба. Эдэһэн доторнь В. И. Ленинэй «Арадай ханинар» гэдэг хэд бэ», «Алхам урагшаа, хоёр алхам гэдэргээ», Россидахи капитализмын хүгжэлтэ», «Империализм болбол капитализмын дээдэ шата мүн», «Гүрэн ба революци», «Совет засагай ээлжээтэ зорилгонууд», «Коммунизмда «зүүнэй тала баридаг нялхасай үбшэн» гэһэн зохёолнууд, тэрэшэлэн аграрна, националь ба социалис революциин бусад асуудалнуудаар бэшэгдэһэн зохёолнууд оронхой.

Ажалшадай хабарай добтолго

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Холбоото Штадууд дотор ажилгүйдэлэй тэмсэлэй дүлэн улам ехээр бадаржа байна. Автомобиль бүтээдэг «Дженерал моторс» гэдэг компаниин тон томо заводой 10 мянган хүдэлмэришэн Лордстаунда (Огайо штат) бүһалгаалжа үргэлжэлһөөр. Компаниин түлөөлэгшэдэй бүһалгаалагша хүдэлмэришэдэй хэжэ байһан хэлсээгүй таһалдуулагдаа. Ажаллаха арга боломжо һайжаруулха тухай хүдэлмэришэдэй эрилтэнүүдые үйлэдбэриин эзэд хангахаа арсаба гэжэ авиационно, автомобилын ба промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэмэл профсоюзай эхин отделениин хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлээ. Лордстаундахи автомобиль бүтээгшэдэй бүһалгаан хадаа үйлэдбэриин эршэ улам түргэдхэжэ, тиихэтээ хамта нилээд олон хүдэлмэришэдые хорооха гэһэн заводой захиргаанай һанаашалгада ажалшадай харюу болоно.

США-дахи томо ипподромуудай нэгэн болохо Нью-Йоркын ипподромой 600 гаран алба хаагша бүһалгаалжа байна. 80 хүдэлмэрилэгшые ажалһаань гаргаһые буруушаалгын тэмдэг болгон энэ бүһалгаан эхилһэн юм.

«Сазерн Калифорния рэпид трэнзит» гэжэ автобусно компаниин 650 механигай (неделиин турша, соо Лос-Анджелеста үргэлжэлжэ байгаа) бүһалгаан илалта түйлажа дүүрэбэ. Эдэ хүдэлмэришэд бусад профсоюзудай зүгһөө дэмжэгдэн, салин хүлһээ нэмээлгэхэ болобо.

Зэрлиг аашаяа үргэлжэлүүлһээр

ПАРИЖ. (ТАСС). «В-52» томо бомбардировщигууд Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районуудта һүрэг олоороо сохилтонуудые хэхын тула Гуам арал дээрэхи, Таиландахи америкэн сэргэй баазануудһаа ходо эльгээгдэдэг болонхой.

«В-52» гэдэг самоледууд мартын 2 ба 3-да Ашауай губи талада, Кхесаниин районда, Дананһаа баруун-урдуур хэдэн зуугаад тонно бомбонуудые хаяа гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Сайгонһоо мэдээсэбэ.

Американ командованиин мэдээнүүдэй ёһоор, недели хугасаа хэгүй соо «В-52» гэдэгүүд Урда Вьетнамда 80 дахин добтолһон байна. Лаосто, Камбоджодо хэгдэһэн добтолгонуудай тоо нюугдана.

«Конституциин носүрилдөө шиидхэхэ талаар Англиин хүтэлбэрилэгшэд ба Урда Родезиин расистска засагаархинай уршагта муухай хэлсээнүүдтэ дураа гутаһан ябадал Британска олтирогууд дээрэ һуладанагүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: англо-родезийскэ хэлсээндэ эсэргүү митингдэ хабаадагшые полициинхид барижа хэһээнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

БОДОТО БАЙДАЛААР БУРУУШААГДАНА

ПРАГА. (ТАСС). «Руде право» газетэ КНР-тэ Р. Никсонэй аяншалгын дүнгүүдтэ зориулжа, З. Горжениин бэшэһэн шэнжэлгые тунхаглаа.

1954 онһоо хойшо, тодорхойлон хэлэбэл, Панча шила гэһэн нэрэтэйгээр Хитад Инди хоёрой халсээнэй баталагдаһанһаа хойшо мэдээжэ болоһон, эб этэйгээр харилсан оршолгын табан гол ёһон тушаа США ба КНР Шанхайда тунхаглааша коммюнике доторо дурдана. Тэрэ иимэ уялганууд та Вашингтоной ямараар хандадаг байһыень мүнөө сагай уласхоорондын харилсаануудтон үнэншэмөөр элирхэйлэн харуулна. Шанхайда тунхаглагдаша коммюникэгэй баталагдаха үеэр США Индохитадта эсэргүү ээрхэг түрэмхэй дайнаа үргэлжэлүүлжэ, эндэхиин оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарна, тэдэнэй сүлөөтэ байдал эбдэжэ байгаа бэшүү,—гэжэ Горжени бэшэнэ.

США-гай нүгөөдэ [...] һэшхэлынь мүн лэ сэбэр [...] байна гэжэ З. Горжени [...] лан тэмдэглэбэ. Юун [...] тингэжэ хэлэнэбшии гэхэдэ, [...] тад 1959, 1962 онуудта [...] дэ эсэргүү сэргэй ябуулг[...] дые хэжэ, эб этэйгээр [...] сан оршолгын табан гол [...] зада дэбһэ һэм шуу.

Американо-Хитадай [...] нике дотор Бангладешэ [...] дай Республика тухайные [...] лэгдэнэ. Энэ республика[...] лөөтэ байдал ба оршон [...] байгые США-шье, Хитадше [...] дэрэгүй. «Өөрынгөө [...] өөрөө тодорхойлхо эрхын [...] тэмсэлдэнь Джамаугай ба [...] мирай арад зониие» [...] гэһэн Хитадай хараа бодо[...] рэ коммюнике дотор мүн [...] руулагданхай. Иимэ хара [...] долые Индиин дотоодын [...] гүүдтэ хамаарһан ябадал [...] гэжэ Индира Ганди тэрэ [...] ерэй шууд буруушаагаа [...]

ПАТРИОДУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ АМЖАЛТАНУ[...]

ХАНОЙ. (ТАСС). Индохитадай патриодууд дайсанда эсэргүү сохилтонуудые хэжэ үргэлжэлһөөр. Зэбсэгтэ тэмсэлэй шэнэ амжалтануудай тухай баримтануудаар Сүлөөлэлгэ, Каосан Патет Лао гэжэ хэблэлэй агентствэнүүдэй, Кхмерэй агентствын мэдээсэлнүүд дотор дурдагдана.

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд каучугай плантацинуудай райондо (Бариа провинци) февралиин һүүлдэ дайсанда эсэргүү байлдаануудые хэһэн байна. Дайсанай 100 шахуу солдат, тэрэ тоодо 25 американец, хүлһөө буулгагдаа, табан вертолет унагаагдаа.

Биньдинь провинцида дайлалдажа байгаа НВСО-гой сэрэгшэд һаяшаг Фумиин райондо американо-сайгон сэрэгүүдэй байһан газар худар добтолжо, дахуул армиин 100 шахуу солдадые үгы хэжэ, сэрэгэй нилээд ехэ зэбсэг, хэрэгсэлнүүдые буляан абаһан байна.

Камау провинциин патриодууд дайсанай 8 бааза ба бэхилмэл эшээнүүдые, тэрэ тоодо дахуул армиин 21-дэхи дивизиин 32-дохи полкын командына пунктые добтолоо. Тиихэдэ дайсанай 100 гаран солдадые алаһан ба шархатуулһан, [...] буу һамна сохиһон байха [...]

Лаосой патриотическа [...] нууд февралиин 27-до В[...] провинцида американ [...] дые буудажа унагааг[...] лиин 29-дэ мүн тэрэ [...] тор үшөө нэгэ вертолет [...] гаа. Тэрээндэ дайсанай [...] солдат һуужа ябаһан [...] Лаосто үгы хэгдэһэн ам[...] самолет ба вертолёдуудай [...] тоо 2306 болобо.

Лаосой патриодууд [...] һара соо Сиенкуанг провин[...] дай патриодуудта үедөө харх[...] гүүдэй 600 гаран солд[...] офицерүүдые хүлһөөнь [...] гаа, 80 шахуу элдэб буун[...] үгы хээ, нэгэ вертолет [...] унагаагаа.

Лаосой патриодууд [...] шэ нарын турша соо [...] сэргүүдые хэдэн һуурин[...] нуудһаа намнан гаргаһан[...] мянган энгэй зониие сүл[...] байжа юм.

Кампонгтхом провин[...] дайлалдажа байһан К[...] ын патриодууд провин[...] түбһөө хойгуур ба [...] Пномпениин хархис сэр[...] байһан газарнууд худа[...] байгаагүй добтолоо. [...] 700 гаран солдат алуулаа[...]

Ээрхэг түримхэйшүүлые эрид буруушаан гэмнэ[...]

ХАНОЙ. (ТАСС). США-гай правительство өөрынгөө хүсэл хэдэрые, худалиа билдагуушые хүсэд бүрин харуулаа гэжэ «Куан Дой Нян Зан» газетэ бэшээ.

Американ самолёдууд ДРВ-гэй хүн зоноор олон районуудые байгша оной мартын 1-һээ хойшо һүрэг олоороо удэр бури бомбодоно. «В-52» гэдэг стратегическэ бомбардировщигууд ба бусад самолёдууд Урда Вьетнам дээрэ хэдэн мянган тонно бомбонуудые хаяба.

ДРВ-дэ эсэргүү агаарай дайнаа США-гай улам һүжэрөөжэ байһан ябадал дэлхэйн ба Американ олониитын эрилтэдэ будүүлигээр зүришэһэ[...] болоно. Америка[...] шуудэй ямаршье зэрлиг [...] нууд вьетнам арадые [...] шадахагүй. Эдэ [...] бухы дэлхэйн дээрэ [...] гүүдэхэ. США-гай [...] листнуудай хороото [...] наашалгануудые вьетна[...] дай таһалдуулхань дам[...] — гэжэ тус газетэ ту[...] тэмдэглэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[...]

Спортсменүүдые шагнаба

Олимпиин XI үбэлэй наадануудай дүнгүүдтэй дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай ёһоор олон спортсменүүдэй СССР-эй орден болон медальнуудаар шагнагдаба.

СССР-эй спортын габьяата мастернууд В. П. Веденин, Г. А. Кулакова гэгшэд Ленинэй ордено шагнагдаба.

Олимпиин наадада ёһотой спортивна баатаршалга харуулһан спортсменүүд — СССР-эй спортын габьяата мастернууд А. П. Рагулин, И. К. Роднина, А. Н. Уланов, СССР-эй габьяата тренернүүд Н. К. Колчин, А. В. Фирсов болон бусадта Ажалай Улаан Тугай орден барюулагдаа. Гэхэтэй хамта «Хүндэлэлэй Тэмдэг» гэһэн орденоор, медальнуудаар олон спортсмен шагнагдаһан байна.

Спасский Фишер хоёр хэзээ уулзахаб

Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө Борис Спасский (СССР) Роберт Фишер (США) хоёрой хоорондо үнгэрхэ мүрысөөнэй бүхы партиие дэлхэйн чемпион Спасскиин Европын һэрюуншэг уларилтай нэгэ городто хэраалдаһыше һаань, шатараар СССР-эй федерации мүрысөөнэй хахад уулзалгые Белградта, нүгөөдэнь Рейкьявигта июлиин 1-һээ үнгэргэнгүй үнгэргэхые дурадхана гэжэ ФИДЭ-гэй президент Макс Эйве гэгшэдэ барюулагдаһан бэшэг соо хэлэгдээ.

Доктор Макс Эйве болон шатараар СССР-эй ба США-гай федерацинуудай, мүн Югославин, Исландиин түлөөлэгшэдэй хабаадалтатайгаар мүрысөөнэй хэзээ, хаана болохо сагые тобшолон хэлсэхээр болоо ха гэжэ манай шатарай федерации онсолон тэмдэглэнэ.

СПОРТ Спорт СПОРТ

КОМАНДАНУУД МҮРЫСЭНЭ

ШАТАР. Союзна республиканууд болон Москва, Ленинград хотонуудай 96 хүнэй хабаадалгатайгаар шатараар бүхэсоюзна мүрысөөн Эхэ оронойнай нийслэлдэ мартын 2-то эхилбэ. Иимэ олон хүнэй хабаадалгатайгаар шатараар мүрысөөнэй үнгэрһэниие москвагаархин үзөөшьегүй юм.

Мүрысөөнэй эхилхээр хоёр час болоошьегүй байтар түрүүшын дүн тэмдэглэгдэбэ. 19 наһатай студентка, спортын мастер Л. Саунина (РСФСР) 19-дэхи ябадалдаа эдир шатарша Т. Шлепнева (Туркмени) шүүжэрхэйһэн байна.

Түрүүшын булэг соо уулзаһан командануудай ленинградайхид түрүүлэн. Тэдэнэр Азербайджанай шатаршадтай уулзалгаа 7,5:1,5 гэһэн тоотойгоор үнгэргөө. Туркмениин командые шүүһэн РСФСР-эй шатаршадай коллектив тэдэнэрһээ хахад очкогоор хожомдоно.

2-дохи булэг соо мүн лэ шангатэмсэл болохо, Казахстанай шатаршад түрүүлээ. Москвагаархин Белоруссиин командатай уулзалгаа 5:2 гэһэн тоотойгоор түгэсхөө. Дэлхэйн экс-чемпионууд Т. Петросян В. Смыслов хоёр залуу шатаршад, мастернууд А. Капенгут, В. Купрейчик гэгшэдтэй тэнсэһэн байна юм.

Гурбадахи бүлэг соо Грузиин ССР-эй команда бусадһаа шалгараа.

Иимэ дүнтэйгөөр мүрысөөнэй түрүүшын үдэр үнгэрһэн.

Мартын 3—4-нэй үдэрнүүдтэ болоһон уулзалгануудай дүн согсолходо, 17,5 очкотой болоһон РСФСР-эй команда мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Тэдэнэрэй һүүлээр Грузиин (15,5), Украиныи (15) командануудаа ябана.

Хоёрдохи турай наадада Казахстан—Москва, Ленинград—РСФСР гэһэн уулзалганууд һонирхолтой байгаа. Казахстанай эрхим шатаршан М. Мухин Т. Петросяниие мэгдүүлээ. 20-дохи ябадалдаа Петросян нүхэртэе эблэрхые дурадхаа. Тиихэдэ В. Середенко Д. Бронштейнтэй, А. Синявский Ю. Балашовтой тэнсэһэн байна.

Санашад медаль „суглуулба"

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Бүхэдэлхэйн үбэлэй универсиадын 5 километрэй зайда совет санаша басагад түрүүшын бүхы шангуудые эзэлээ. Тиихэдэ хүбүүдые басагадһаа ехэ дутаагүй хаш. Саппорадахи олимпиадын мүнгэн шанда хүртэһэн москвич Федор Симашов 15 километрэй зайе 55 минута 47 секунда соо гаталжа, мүрысөөндэ 1-дэхи һуури эзэлбэ. Иван Пронин Сергей Савельев хоёр удаадахи һууринуудта хүртөө.

Саашань харахада, хоккеистнүүднай мүн лэ һайн наадажа байна. Бүхы уулзалгануудһаа тэдэнэр нэгэньшье алдаагүй. Хоёрдохи дүхэригэй наадада Канадын бэрхэ командатай уулзахада, манайхид 3:2 гэһэн тоотойгоор шүүжэ шадаа. Үшөө ехэ тоотойгоор шүүгдэшэхэ командаяа вратарь Голкиперкен Локкет эрхимээр хамгаалжа байгаа бшуу.

Схенк бээз харуулһаар...

Мүнөө жэлэй олимпиин наададаа конькигаар гайхамшаг илалта түйлаһан дэлхэйн болон Европын чемпион голландец Ард Схенк үбэлэй тугэсхэлэй мүрысөөндэ эршэ хүсэеэ бишыхашье һулаарулнагүй. Баруун Германиин елүүр дээрэ мартын 2-то үнгэрһэн мүрысөөндэ тэрэ дэлхэйн шэнэ амжалта түйлаба. 3000 метрэй зайе Схенк 1 минута 08,3 секунда соо гаталаа. Энэнь тэрэнэй хэд үдэ түйлаһан илалтаһаа 4,3 секундаар һайн байба бшуу. Схенк нэрэ солоо хурһөөр, бээз харуулһаар.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Технкэ тарилгада дүүрэн бэлэдхэ» — түрүү бэшэг. Мүрысөөнэй ябаса тухай мэдээсэлнүүд. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. Областной комсомолско конференцииһээ тоосоон.

Гурбадахи хуудаһанда. «Манай ажал — саг үргэлжын тэмсэл». — Л. Мартыновагай статья. «Хүнэй замбуулинда үни удаан саг соо нинделэ» гэһэн АПН-эй статья. Хилын саанаһаа ерэһэн мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Б. Оленинэй «Урагшаа дабшалга» гэһэн статья. Һонинууд, событинууд, шарнууд — суглуулбари.

Энхир хран

18.00 — һурагшадта зорюулагдаһан программа. 18.20 — телепанорама. 18.40 — хүгжэмэй забһарлал.

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА. 18.50.—«Сценын мастернуудтай уулзалга». СССР-эй арадай артистка Т. Чебан. 19.40 — залуушуулда зорюулагдаһан программа. 20.10 — һүүлэй һонин. 20.25 — М. Анчаров. «Үдэрһөө үдэртэ» — телезүжэг. (8-дахи булэг). — «Октябрь, 11, понедельник».

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА. 21.35 — «Талын галнууд» — тележурнал (буряад хэлэн дээрэ). 22.35 — концерт.

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА. 22.50 — «Холодно-горячо» — телевизионно уран һайханай фильм.

24.00 — «Время» — информационно программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА. 19.00 — «Всё остаётся людям» — уран һайханай фильм. 20.40 — концерт.

Сагай уларил

Мүнөөдэр республика дотор̄ най үүлэтэй байха, шиг нойтон орохогүй. Баруун хойноһоо секундын 3—7 метр хүсэтэйгээр һалхилха. Температура 4—9, Хурамханаай, Баргажанай бэ Баунтын аймагуудай хойто талаар, Прибайкалиин аймагай хойто талаар 8—13 градус хүйтэн байха. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 20—22, үдэртөө 5—7 градус хүйтэн байха.

Мартын 11—12-то республикадамнай үүлэтэйшэг байха, шинг нойтон орохогүй гэжэ хүлеэгдэнэ. Баруун хойноһоо секундын 5—10 метр хүсэтэй һалхин бууха.

Манай адрес, телеф[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. [...] 35. Телефоны: редак[...] 54-54, приемная—54-8[...] редактора—68-08, зам. [...] тора—62-62, ответ. [...] —50-52, зам. ответ. [...] —36-76, отделы: [...] жизни — 60-91, сельск[...] зяйства—64-36, 63-86, [...] ганды и агитации—58-[...] мышленности и строит[...] —61-35, советского ст[...] ства и быта—69-58, [...] и школ—60-21, [...] сельхоров—67-81, [...] —34-05, общественная [...] ная—56-62, машинное [...] 57-63, фотолаборато[...] 33-61.

Н-01363. Заказ № 1[...]